

„Мисълъ“ излиза всеки мѣ-
сець. Годишната ѝ цѣна е 8
лѣва. По-малки спомоществова-
ния не се приематъ. Объявле-
ния са печататъ по 20 ст. за
всеки рѣдъ. Пари и всичко са
испраца до Г-на П. Л. Арнау-
довъ въ Силвѣтра.

М И С Ъ Л Ъ

ЛИТЕРАТУРНО СПИСАНИЕ

Партизански статии и допис-
ки „Мисълъ“ не приема. Всичко
друго, откакто са одобри, са на-
печатва. Неупотрѣбените ръко-
писи се връщатъ само ако съ-
придружени съ надлежните по-
штови марки. ВСИЧКО папечата-
но въ „Мисълъ“ принадлежи
на авторитѣ.

ГОДИНА I.

АПРИЛИЙ 1887 СИЛИСТРА.

БРОЙ 9.

✎ Редакцията поздравява г. г. читателитѣ си съ великденскитѣ празници.

ШИШМАНЪ МОКРИЙ.

(ДРАМА ВЪ ПЪТЬ ДѢЙСТВИЯ).

(Продължение отъ бр. 8).

ДѢЙСТВИЕ ПЕТО.

СЦЕНА I.

Сръдецъ. Полеето; станатъ на Шишмана.

*Влизатъ ШИШМАНЪ, Войводи и тръ-
бачъ.*

ШИШМАНЪ.

На всички ви е знайно, мисля,
Че вождоветѣ трѣбва скупомъ
Дѣлата важни да рѣшаватъ
Кога съвѣтъ държавенъ нѣма.
Такъвъ съвѣтъ у нами още
Нито възможно бѣ да има.
И тъй, сегѣ ний трѣбва скупомъ
Да бждемъ тозъ съвѣтъ държавенъ.

ЕЛЕМАГЪ.

Съвѣта тукъ е цѣла глума.
Съвѣтъ — туй ти си; твойта воля
Е намъ съвѣтъ, законъ и всичко.
Или ти мислишъ, че ний всички,
Събрани тукъ ти бихме дали
Въ ржцетъ властъ, войска и всичко,
Ако да имахме и малко
Съмнение въвъ твойта честность?

ШИШМАНЪ,

Хмъ, виждамъ, остарѣ си на думи.
Тѣ тия думи рѣжатъ твърдъ
Дълбоко въвъ душата, както
И мечътъ тежакъ по мѣсата
На враговетѣ

КРАКРАСЪ.

Казвай, казвай;

Той наший старецъ пообичва
Да са похапва.

„Мисълъ“

ЕЛЕМАГЪ.

Азъ не запя!

Азъ казвамъ истината, ти пъкъ,
'Ко искашъ, слушай, интъ можешъ
Ушитѣ си да затулишъ.

КРАКРАСЪ.

Не туй казахъ; азъ казахъ.

ШИШМАНЪ

Млъкте!

Ушитѣ си гответе всички
Да чуете нещастна новостъ.
Отъ къмъ морето въ Охридъ стигналъ
Човѣкъ съ такива вѣсти: „Въ Драча
Наскоро гръцитѣ ще влѣзжтъ;
Отдоло, при Бератъ, наблизо,
Дор' до Загорье, а отъ тамо
По Бистрица, та до морето,
Презъ устьето на Вардаръ — всичко
Е пълно съ гръци, даже Воденъ
Е въвъ опасность.“ А отъ Воденъ
Какво остава да изникнатъ
И въ Могленъ, Битоля и Скопье?
Тогавъ Струмица, Щипъ Просѣкъ,
Отъ Солунъ въ Сересъ като дръпнатъ,
Оставатъ въ тяхъ, а ние тука,
За срамотитѣ сме са сбрали
Цвѣттѣ на Българското войнство,
Като че бозна съ кого има
Да са сражаваме! Отъ нами
Полвината и даже по-вечъ
Ще трѣбва скоро да са връщатъ
За тѣзъ мѣста; защото интъ
Отъ трънъ на глокъ ще са набиемъ.
Вий виждате, че сега ние
Ще трѣбва да презремъ живота
И всичко, само да отблъснемъ
Два врага силни.

ИЛЪИЦА.

Нѣка бжджтъ

Такива триста врага силни!....

САМУИЛЪ.

Ако и менъ е позволено
Да кажа нѣщо, азъ ще кажа,
Че Ильица казѣ най-право:
И още триста таквизъ врага
Да додаты — пакъ ще имъ надвиемъ.

НИКОЛИЦА.

Съ таквазъ ли войска, като наща
Неще да можемъ да имъ дойдемъ
Тѣмъ отъаки! — пази ти Боже!

ЕЛЕМАГЪ.

На триста врага! Триста глави
Да имахъ и отъ тѣхъ на всѣка
Глава по триста Елемага
Да имаше — и то пакъ мжно
Бихъ казалъ тѣзъ момчешки думи.
Туй *триста врага* е момчица —
Не триста пити хлѣбъ, а триста
Царства, войводства, или банства,
Не е шега туй триста врага,
Менъ даже страхъ ма да помисля
Да са цѣлувамъ съ тѣхъ, а камо
И да са бия, да са коля!...
Ти какъ ще кажешъ Драгомуже?
А ти Драгшане?... Ха, туй що е?
Какви сж тѣзъ лица у вази?
Ти. Драгомуже, да не мислишъ,
Че Струмица ще стане пепелъ
Отъ гръцкитъ пѣлчица мегки
Кат' восъкъ? ба, небой са, нѣма
Да стигнатъ въ Струмица тѣ скоро.
И ти, Драгшане, да не мислишъ,
Че твоя Воденъ вечъ е хврѣкналъ?
Недейте мисли тѣй дѣтински.
За триста врага казахъ ази,
А гръцитъ — съсъ тѣхъ е лесно,
Азъ само съ своитѣ братци
Ще ги накарамъ да обърнатъ
Петитъ си къмъ насъ.

ГЛАСОВЕ.

Дай Боже!

ДРАГОМУЖЪ.

Пловци и кораби ми дайте!
Бератъ и Драчъ ще пазя ази.

ДРАГШАНЪ.

А мени Воденъ оставете.
Отъ тамъ азъ Бистрица да скоча
Веднѣжъ съ дружинитъ си върни;
Веднѣжъ стрѣлитъ ми калени
Въ вода студена трижъ по трижди
Да захвърчатъ отвѣдъ потока,

Ще видите, че ма е спрѣло
Загорѣто, или смъртъта ми
Ще спрѣ ржката ми, която
За мѣстъ надъ тия шуги псета
Е гладна още отъ години.

ШИШМАНЪ.

Въвъ ваща храбростъ азъ отдавна
Навикнахъ ~~отъ~~, другари върни,
Да вървамъ като въвъ небесно
Пророчество за бой успѣшенъ.
Но храбростъ безъ разождѣкъ нищо
Не струва въ бойовестъ крѣвни;
За туй войводата опитватъ
Стрѣлитъ на свойтъ дружини,
За туй рѣдъгъ са пази строго
Въ дружинитъ отъ памтѣвѣка.
Защото инѣкъ бъркотия,
Безсмисленни рѣзни, кланѣта,
Проливане невинни крѣви
Би имало, намѣсто битки,
Който хората избиратъ
Не крѣвъ да лѣятъ, не да колятъ,
А съ сила туй да взематъ щото
Съ добро не сж могли да стигнатъ
Това потрѣбно е да знайте;
Да го изпълвате, защото,
Ако въвъ буйство ний стропиме
Врагѣтъ, то туй неще да каже,
Че нашитѣ войски оставатъ
Тѣй цѣли, както сж си били
Въ дружини стройни, преди бойтъ.
И знайте: строго ще накавамъ,
Тогова (който ще да бже),
Когото видя, че са впуца
Въвъ бой безъ нужда. Туй ви казвамъ
Защото днесъ ще трѣбва скупомъ
И съ общи сили да нападнемъ
Усиленый врагъ и, безъ друго
Дор' елѣнцето засѣдне, ние
Да го изгонимъ отъ мѣстата,
Който държи въ планината.
А щомъ нощъта настѣпи, трѣбва,
Безъ шумъ, безъ глѣчка, тихо, мирно,
Дружинитъ на Елемага,
На Ильица, на Драгомужа,
На Кракраса и на Драгшана
Да трѣгнатъ въ пѣтъ за къмъ морето.
Отъ тѣхъ, прѣзъ Скопѣ, Пологъ, въ
Драча
Ще иди Кракрасъ съ Драгомужа,
А пѣкъ въ Бератъ, прѣзъ Петричъ
Воденъ,
Съсъ Елемага ще отидѣтъ

Драгшанъ и Ильица. Началникъ
На първитъ ще бжде Кракрастъ,
За другитъ пъкъ Еломага
Избирамъ азъ, и вѣрвамъ всички
Ще подобрите моя изборъ.

ГЛАСОВЕ.

Добри, Добри! . . . И дзамата добри.

ШИШМАНЪ. *(На тръбачитъ)*

На най-високитъ могили
Качете са и затрѣбете,
На кракъ дружинитъ да ставатъ.

(Трѣб. излиза; на войводитъ).

Надеждата ми е на вази,
Войводи храбри, днесъ да свършимъ
Съсъ малко сила толкозъ нѣщо,
Щото врагътъ—и той да зѣйни,
Когато чуй, че въ едно време
Са биемъ ний съсъ двама царя.
Съсъ Божията помощъ всичко
Ще свършимъ. Сабитъ на голо!
Дружинитъ ви нѣка бждѣтъ
Стада отъ мечки побѣсѣли,
А вие—глави змийски, хитри.

(Излизатъ)

СЦЕНА II.

Друга часть на полето

Влизатъ ШИШМАНЪ, САМУИЛЪ, ТРѢ-
БАЧЪ и БЪРЗОХОДЕЦЪ. Всички стѣпнати за
бой.

ШИШМАНЪ. *(на Самуила).*

Какво извѣстие отъ станътъ
На царя? Пратеникътъ още
Не са ли върна? Азъ му казахъ
Да бжди вратъкъ, ясенъ въ думи,
И отговора да не чака
Слѣдъ пиршества и други царски
Примлясквания и цапала.

САМУИЛЪ

Не са е върналъ. Азъ проводихъ
Да го подирятъ.

ШИШМАНЪ

Кого прати?

САМУИЛЪ

Дванайсетъ конника избрани.

ШИШМАНЪ

Добрѣ си сторилъ. Твойтъ рани
Зарастоха ли както трѣбва?

САМУИЛЪ

Азъ тѣхъ ги вече забравихъ; даже
За нови чакамъ. Днесъ ще видимъ,
Какво ще стане.

ШИШМАНЪ *(Прѣрѣща го)*

Мойто пише!

Такъвъ юнакъ и младъ и храбъръ,
Е грѣшно да са непогали.

(На бързоходеца)

Какви ми вѣсти носишъ, друже?

БЪРЗОХОДЕЦЪ

Тѣ май сж тѣжки, свѣтлий царю.

ШИШМАНЪ

Познавамъ, че ще да сж тѣжки,
Подъ тѣхъ си са превилъ навѣрно.
Ехъ, що ще сторимъ: подъ тѣхъ вѣсти
Ще са превиваме дор' хлопнѣтъ
Дѣскитъ ни. Но казвай, що е?
Прѣзъ Охридъ, Витоля и Просѣхъ
Мина ли?

БЪРЗОХОДЕЦЪ.

Не, отъ тамъ не минахъ.

Азъ минахъ по-отъ горъ, гдѣто
Са влачи Черний Дримъ. А него
Като прескочихъ, азъ ударихъ
Покрай Мияцитъ, та въ Пологъ,
Отъ тамо въ Скопѣ, а отъ Скопѣ
Въ Велблужъ, че въ Перникъ и най-
сѣдне

Стигнахъ и тукъ при вази въ Сръдецъ

ШИШМАНЪ.

Хмъ, туй е харна обикалка:

Ще каже доло е трѣнливо:

БЪРЗОХОДЕЦЪ.

Не е трѣнливо, свѣтлий царю,

А е опасно отъ стрѣлитъ

На скрититъ хайдутъ-грѣци.

ШИШМАНЪ.

Добръ, добръ, иди си въ станътъ
Да си починешъ; но тукъ слушай:
Езикътъ си да пазишъ строго
Въ устата, щото нѣкъ, знаешъ...
Съ таквизи азъ са нешегувамъ.

БЪРЗОХОДЕЦЪ

Нѣкъ грѣмъ ма смажи: азъ разбирамъ
Какво е нѣщо бързоходецъ;
Разбира мойта глава бѣля,
Какво е нѣщо царска тайна.

ШИШМАНЪ

Добрѣ. Туй стига. Хай върви си.

(Бързоходеца излиза; на Самуила)

Иди, отъ своята дружина
Най старий конникъ, храбъръ, уменъ
Прати въ Бератъ и Драчъ да каже,
Че скоро помощъ ще имъ дойде,
Да са държатъ, да не допушатъ

Въ земитѣ имъ да стѣпятъ грѣци.
Но по-добрѣ прати ти двама:
Единъ въ Бератъ, а други въ Драча.
Кажи имъ всичко, щото може
Да насърдчава, да поддържа
Духътъ на жителитъ.

САМУИЛЬ.

Зная. *(Излиза)*

ШИШМАНЪ. *(На трѣбача)*

А ти иди, трѣби, да бѣдѣтъ
На прѣкъ дружинитѣ ми върни.

(Трѣбача излиза)

Нѣкъ днесъ тѣзъ стара чушка види,
Въвъ бой неравенъ какъ са бие;
Нѣкъ днесъ той види, какъ стрѣлитѣ
Са пущатъ съ смѣтка; какъ войскитѣ
Са движатъ стройно и разбрано.
До днесъ стрѣлитъ като облакъ
Са пушаха; до днесъ кат' вихъръ
Пицяха мечоветѣ; вѣтаръ
Са дигаше отъ вѣкъ и кръсъкъ.
Отъ охканья и стѣнанья
Предсмъртни подѣто ѣхтѣше
Въ досегашнитѣ битки. Днеска
Ще бѣде само бой съсъ хитростъ,
А не и бой съ стрѣли, сѣкири.

(Самуилъ са връща)

Защо си толкозъ блѣденъ? Що е?

САМУИЛЬ.

Ааронъ е звѣръ—човѣкъ не е той!

ШИШМАНЪ.

Какво е пакъ?

САМУИЛЬ.

Ела да чуешъ.

(Излизатъ. Пузи)

*Връщатъ са ШИШМАНЪ, САМИЛЬ и КА-
РАНЪ.*

ШИШМАНЪ.

И азъ до сега да не зная,
Че Райна била въ станътъ! Въже
На тоя звѣръ, на туй псе бѣсно!
Не, не! въжето малко е за него!
Измислювайте мжки страшни,
И грозни, и безчестни, люти,
Каквито никой не е кусвалъ
Откакъ човѣкъ въ свѣтътъ свѣтува.

(Влиза вѣститель).

Отъ гдѣ си ти и какво искашъ?

ВѢСТИТЕЛЬ.

Еммануилъ ма е проводилъ
Да кажа, че Ааронъ избѣга.

ВСИЧКИ.

Ааронъ!

ВѢСТИТЕЛЬ.

И както казватъ, той отишълъ
При грѣцкии царь, прѣзъ Нишъ и Бѣл-
градъ.

ШИШМАНЪ

При грѣцкии царь, прѣзъ Нишъ и
Бѣлградъ!

Това е голѣма погрѣшка.

ВѢСТИТЕЛЬ.

Така ми казаха да кажа.

ШИШМАНЪ.

И нищо по-вечъ нѣма?

ВѢСТИТЕЛЬ.

Нищо.

ШИШМАНЪ.

Иди си сбогомъ. Ти, Каране
Вземи тозъ прѣстенъ и предвождай
Дружинитъ, които тоя
Мѣзникъ остави. Не бави сѣ.

(Каранъ и Вѣстителя излизатъ).

А ти върви и предназначиво
Тѣкми са въ бой да са залавяшъ.
Той, пратеника вечъ са вижда,
Че тѣ по царски сѣ заклали.
Върви! подмайванья нетрѣбва.

(Самуилъ излиза)

Главата ми са вечъ замайва
Отъ звѣрствата на тозъ проклѣтникъ.

(Отъ вѣкъ силни викоуе)

Какво е туй? Скърбъ? Радость?

Налитатъ десетина войници

ВОЙНИЦИТЪ. *(Лудешки минаватъ)*

Хей радость, радость!

ШИШМАНЪ.

Чуйте пцета!

Пребивамъ ви главитъ сега;
Каква е тѣзи бѣснотия
Отъ васъ? *(Войницитъ мирясватъ)*

1 ВОЙНИКЪ.

Прости ни свѣтлий царю.

2 ВОЙНИКЪ.

Не е напраздно наща радость.

3 ВОЙНИКЪ.

Врагътъ оружѣто си сложи
И дойде съ насъ да сѣ цѣлува.

ШИШМАНЪ.

Омаяни сте вий, момчета.

Идете и бждете мирни.

(Влиза ПРАТЕНИКЪТЪ).

А-ха! Какво е? Казвай скоро.

ПРАТЕНИКЪТЪ

Той Сурсовулъ дошълъ въвъ стантъ,
Вързалъ почтенний старъ началникъ
И съ стража въвъ Преславъ го пра-
тилъ.

Войската става всичка на кракъ,

Запалва стантъ и избива

Ония стражи, съсъ които

Е стигналъ Сурсовулъ (та й него

Насмалко щѣли тѣ да смажатъ),

Войводитѣ имъ ги прибиратъ,

Дохождатъ съ тяхъ въвъ стантъ,
хвърлятъ

Оржжя, всичко подъ крака ни

И съ радостъ викатъ, скачжтъ, ринатъ

Пиятъ и пѣятъ—и сами тѣ

Незнаятъ вече, какво правятъ.

ШИШМАНЪ

Тржбитѣ нѣк' съвѣтъ войводски

Да затржбяватъ—нѣка ѣкне

Полето цѣло отъ звукътъ

(Войчки, освенъ Шишмана излизатъ. Чуватъ
са грѣхъ и глѣчки).

Влизатъ ВОЙВОДИТѣ и отъ деѣтъ войски
съ радостни викове „Радостъ! Радостъ!“ Забиватъ
си сабитѣ прѣдъ Шишмана и коленичатъ прѣдъ
него съ кръстосани рѣце. Отдалечъ войницитѣ на
тъли са тикатъ да гледатъ.

ШИШМАНЪ.

(Снима си шлема и си подига рѣцетъ).

Боже! Боже!

Когато днитъ ми започватъ

Да виждатъ своя край—тогава

Ми пращашъ тѣзъ велика радостъ.

И нѣма що да кажа—туй е

Таквозъ опѣло, съсъ каквото

Царьетъ рѣдко са погрѣбватъ.

Нѣк' мрж сега—това ми стига,

Това е моята награда.

До сега азъ несъмъ проливалъ

Сълзи; но сега ги проливамъ.

Крѣвта си азъ съмъ лялъ тѣй щедро

Отъ младостъ още—що и сълзи

Да не пролѣе поне сега,

Когато днитъ ми се свършватъ?

(Прегръща Елемага)

Най-стария отъ васъ прегръщамъ

Другари храбри — нѣка всички

Да бждете така душевно

И толкозъ тѣсно, толкозъ топло

Прегърнати, каквото сега

Съмъ азъ прегърнатъ съ Елемага.

Помнете хубаво, другари,

Че силата е сила само

Тогазъ, когато въ дома всички

Сж тѣсно свързани, когато

Единъ за други сте готови

Главитѣ си въ полето бойно

Да сложите спокойно, мирно,

Каквото стори туй за всички

Човѣци, що въ свѣтѣ живѣятъ

Христосъ, кога умрѣ на кръста.

Вий плачете? Плачете! — туй е

Таквозъ богатство, за което

Човѣкъ би трѣбвало да прѣска

Имотъ, и крѣвъ, и всичко щото

Въ свѣтътъ е мило, драго, скъпо.

Охъ, колко сж сълзитѣ нуждни

Слѣдъ крѣвавия бой! — нетрѣбва

Море вода за да измиешъ

Пятната отъ крѣвъ братска, сродна:

Една сълза измива всичко.

Станете пилета, идете

Въ дружинитѣ си — нѣка днеска

И камънитѣ тържествуватъ.

Полѣто нѣка се напълни

Отъ викъ, отъ пѣсни и отъ радостъ,

Войницитѣ нек' правятъ всичко,

Каквото искатъ — нѣка пиятъ,

Нѣк' скачатъ, пѣятъ, нѣк' са валятъ

Въ прахътъ отъ радостъ — днѣ имъ

дайте

Триждъ по-вечъ вино — нѣка пиятъ,

Защото виното неструва

Крѣвта, която днеска щѣше

Да се пролѣй.

ЕЛЕМАГЪ.

Поклонъ на царя!

ВСИЧКИ.

Поклонъ, поклонъ, поклонъ на царя!

(Завѣсата се сгуща)

(Слѣдва)

СЛОВО О ПЪЛКУ ИГОРЕВЪ

ПѢСЕНЪ Ж.

А Свѣтхладъ мѣтенъ сонъ видѣ:

Езъ Киевѣ на горахъ си нощъ съ вечера

Одѣвахъ те ма, рече,

Чрзною паполомою,

На кровати тисовѣ.

Чрѣпахѣть ми синее вино
 Сѣ трѣдомѣ смѣшено;
 Сыпахѣть ми тѣщимъ тѣлы
 Поганыхъ тѣловинѣ великій жемчюгъ на
 лоно

И нѣгѣють мѣ.
 Уже дѣски безъ кнѣса
 В моемъ теремѣ златоврѣсѣмъ.

Всю ночь съ вечера
 Росѣви враннѣ възгражѣхъ
 У Палѣньска на волони
 Бѣша дѣбрь Кисаню
 И не сошлю къ синемѣ морю.
 И рокоша болѣе Князю:

Уже, княже, тѣга ѡмѣ полонила!

Се бо два сокола слѣтѣста
 Сѣ отна стола злата
 Понскати града Тѣмѣсто рокаинѣ,
 Я люво испити шелоомѣ Донѣ.

Уже соколома крыльца
 Прнпѣшали поганихъ саблѣмъ,
 Я самаю опѣтоша
 Къ пѣтны желѣзни.

Темно бо бѣ въ гѣ день:
 Два солнца помѣркоста,
 Оба вагранѣмъ стѣпа погасоста
 И съ нимъ молодѣмъ мѣсѣца,
 Олегъ и Свѣтѣславъ, тѣмоу сѣ поволокоста.

На рѣцѣ на Камлѣ тѣма свѣтѣ покрила:
 По Рѣскон земли прострошасѣ Половци,
 Якн пардѣже гнѣздо,
 И въ морѣ погрѣзиста,
 И великое вѣйство подастѣ Хинѣви.

Уже снѣсѣмъ хѣла на хвалѣ;
 Уже треснѣ нѣжда на волю;
 Уже врѣжесѣ дивѣ на землю.
 Се бо Готскѣмъ краснѣмъ дѣви
 Вѣспѣша на врѣзѣ синѣмѣ морю;
 Звонѣ Рѣскимъ златомъ,
 Поютъ время Бѣсовѣ,
 Делѣютъ мѣстѣ Шароканю,
 Я ми ѡже дрѣжина жадни веселѣмъ.

Тогда Великій Свѣтѣславъ
 Изрони злато слово сѣзѣмъ смѣшено,
 И рече:
 О моѣ сыновѣмъ Игорю и Ксѣволодѣ!
 Рано еста начала
 Половецкѣю землю мечи цѣлѣти,
 Я сѣбѣ славы искати

Нѣ нечестно одолѣстѣ:
 Нечестно во кровь поганѣю пролиастѣ.
 Каю храбраѣмъ сердца
 Къ жестоцеѣмъ харалѣзѣмъ скована,
 Я въ бѣсти закалена.
 Се ли сотвористѣ моѣмъ сребренѣмъ сѣдинѣмъ!
 Я ѡже не виждѣмъ власти сильнаго и богатаго
 И многоѣмъ брата моѣмъ Ярославѣ,
 Сѣ Черниговскимъ былѣмъ,
 Сѣ Могѣмъ и сѣ Татранѣ, и сѣ Шельбѣмъ
 И сѣ Топчакѣ, и сѣ Рѣвѣмъ, и сѣ Ольбѣмъ.
 Тѣмъ бо вѣс цѣтовѣ сѣ засапожинѣмъ
 Кликомъ плѣмъ повѣждаютъ,
 Звонѣмъ въ прѣдѣмъ славѣ.
 Нѣ рекостѣ: мѣмъ жа нѣмѣмъ сами,
 Прѣдѣмъ славѣ самѣмъ похитѣмъ,
 Я задѣмъ сѣ самѣмъ подѣмъ.

Я чи диво сѣмъ, братѣ,
 Стѣрѣ помолодитѣ?
 Коли соколъ въ мытѣхъ вываѣтъ,
 Кисѣмъ птицѣмъ възвиваѣтъ —
 Не даѣтъ гнѣзда своѣмъ въ обидѣ.
 Нѣ се зло Княже ми не посѣмъ;
 На ничѣ сѣмъ годинѣмъ обрѣмъ.

Се ѡ Рѣмъ крачатъ
 Подъ саблѣмъ Половецкимъ,
 Я Володимѣмъ подъ ранѣмъ.
 Тѣга и тоска сынѣмъ Глѣбовѣмъ!

(Слѣдва)

ЛИТЕРАТУРАТА И ТЕАТРА ВЪ АНГЛИЯ ДО ШЕКСПИРА.

Вѣдно съ развитието на драматическата поезия вървеше и развитието на драматическото искусство и на театра. Покровителствуванъ отъ Елисавета, която обичаше всѣкакъвъ родъ развлечения, и особено отъ нейниѣ приемникъ, учения кралъ Яковъ, английския театръ, поддържанъ отъ великолѣпната тогавашна аристократия, се разви необикновенно бързо. Собственното негово развитие се начена отъ седемдесетата година на XVI вѣкъ и туѣмъ, което отначало бѣше само просто едно минаване на времето на грубитѣ запяткини, които даваха представления по-вечето за свое собственото удоволствие, сега стана потребность на цѣлия народъ и бързо се разля изъ цѣла Англия. Ний видѣхме, какъ

поучителното направление на аллегорията отстъпи място на комическите фарсове; от друга страна и актьорството, което отнапредъ не беше отдѣлно занятие, а са заемаше отъ кого бже случайно, сега стана положителенъ занаятъ, който доставя хлѣбъ. Въ 1572 година, актьоритѣ на Лейстера, на чело съ Джемсъ Бербеджъ, получиха кралски патентъ, който имъ позволяваше да играятъ всъду, освенъ въ Лондонския Сити, защото лондонския лордъ-меръ (кметъ) и градския съвѣтъ, които управляваха непосредствено този центръ на градътъ, бѣха рѣшително противъ театралнитѣ представления. Страстѣта на англичанитѣ къмъ театра бѣше толкова силна, колкото и тѣзи на испанцитѣ отпослѣ при Лопе-де-Вега. Открито покровителствуемъ отъ двора и любимъ отъ народа, тогавашния театръ си позволяваше всякакви крайности и излишества, нѣщо, което накара лордъ-мера и съвѣта на лондонскитѣ алдермени, не само да са помъчатъ и турятъ край на всички тия излишества, но и съвсемъ да запретятъ всякаквито представления. За туй кралскиятъ съвѣтъ бѣше винѣгишното и най-надежното прибѣжище на актьоритѣ. Много отъ трушнитѣ, принадлежащи на чутнитѣ лордове, са казваха за кралски актьори и подъ предлогъ, че тѣ, съ постояннитѣ си упражнения трѣбва да са приготвятъ за представяване предъ кралицата, си устройваха подвижни сцени по пазарищата, гдѣто са стичаше да ги гледа по-вечето народа отъ долната класа. Въ онуй време въ Англия нѣмаше въздигнатъ още нито единъ театръ. Възникающия пуританизъмъ са мѣчеше, щото поне недѣлнитѣ дни, или даже само церковнитѣ часове да са избавятъ отъ тия грѣховни представления. Лондонския градски съвѣтъ официално наричаше театралнитѣ представления служение на дявола. Освенъ това, при вечернитѣ представления по пазарищата, посѣщаеми отъ лондонското простолудие, произхождаха обикновено шумотевици, сбийвания, кражди и разни други безчинства; подвижната сцена винѣги бѣше въ опасност да са запаля и произведе пожаръ, а отговорността за всичко това лѣжеше върху градския съвѣтъ. Но най-много възставаше той противъ неприличнитѣ думи и сцени, които пълнѣха театралнитѣ предста-

вления, и, възъ основание донесението на градския съвѣтъ, въ 1575 година са издадоха нѣколко постановления противъ театралнитѣ злоупотребления, и гр. съвѣтъ нарѣди нарочни свои хора, безъ цензурата и позволенieto на които не можеше да са дава никакво представление. Кралскитѣ актьори са оплакаха на тайния съвѣтъ отъ такова ограничение, като туряше на видъ необходимостѣта винѣги да са упражняватъ въ играенieto и най-сѣтне нуждата, щото отъ това да си искаратъ хлѣба. Градския съвѣтъ възразяваше, че нѣма никаква нужда да са упражняватъ предъ народа по пазарищата; че за да са упражнятъ, актьоритѣ трѣбва да играятъ по домоветѣ си, а не по пазарищата; колкото са отнася до прехраната — продължаваше градския съвѣтъ — до сега не са е чуло-видѣло, щото отъ такава „играчка“ да може да са прави занаятъ. Последното доказателство бѣше най-силния доводъ противъ актьоритѣ и театра, но той и послужи като тѣхно подоброуие. Думата занаятъ, употребено отъ градския съвѣтъ съ презрение и присмивка, отъ актьоритѣ са прие сериозно и положително. Градския съвѣтъ обюзда злоупотребленията на ескитающия са театръ, но за туй пѣкъ още на другата година тайния кралевски съвѣтъ даде позволение да са издигнатъ три театра вънъ отъ ведомството на лордъ-мера и до самия Лондонски Сити. Джемсъ Бербеджъ издигна единъ театръ отъ испразнения манастиръ на „Чернитѣ Братѣя“ (Black-friars), до моста съ същото име и на самия Ситѣ. Ситскитѣ пуритане подадоха за това жалба, но безъ успѣхъ — и въ 1578 година, за дълбоко огорчение на пуританитѣ, въ Лондонъ имаше осемъ театра. Въ 1600 г. числото на театрата достигна до единадесетъ, а при краля Иакова — до седемнайсетъ, много по-вече отъ колкото сега, тогазъ когато въ онуй време жителитѣ на Лондонъ бѣха шестъ пѣти по-малко отъ сега. Добритѣ отъ странствующитѣ актьори засѣднаха на едно мѣсто и си основаха дружества, а положението имъ постъпенно зѣ да се поправя. Можеше ли да са иде противъ всемогущия Лейстеръ, главния покровителъ на театра, или да са противи на любимата забава на кралицата?

Въ 1583 година Елисавета за пръв път прие на своя служба дванайсетъ актьора, които вече единствени имаха право да са наричатъ кралски. Между тяхъ бѣха Робертъ Вилсонъ и знаменития Ричардъ Тарлтонъ — двама отъ най-остроумнитъ на времето си комици. Лондонскитъ алдермени трѣбваше тогава мълчешката да претърпяватъ присмѣхулкитъ на Тарлтона надъ тѣхното, както ги наричаше „дългоухо семейство, което нийдъ неискаше да види смахнати хора (дураци), освенъ въ своя почтенъ съвѣтъ“. На Тарлтона, който винѣги са намираще на кралица обѣдъ и съ присмѣвкитъ си задеваше даже и самитъ Лейстеръ и Ралейтъ, са прощаваше всичко. Въобще комицитъ на онова време непадѣха нищо и са смѣяха на всички. Като подиграваха Филиппа II и католицизма подиръ погинванието на испанския флотъ, проведенъ да завоюва Англия, тѣ неоставяха въ покой и пуританитъ, кореннитъ врагове на театра; даже хориститъ на църквата на свѣтій Павелъ въ свойтъ представления си позволяваха да са смѣятъ надъ пуританитъ. По тѣзи причина въ 1589 година на двѣ театрални трупни са запрѣти да даватъ представления. При Иакова I Блакфрайерския театръ започна да играе такива волни пиеси, щото възбуди противъ себѣ си нови и най-силни оплаквания не само на градския съвѣтъ и алдерменитъ, но даже и на иностраннитъ посланници. Обичаятъ да се подиграватъ съ всичко и даже съ частни хора, по думитъ на Томаса Генвуда, първоначално са е билъ въвелъ въ представленията на дѣтцата-хористи на св. Павелъ, въ чиито роли авторитъ вмѣкваха своитъ бодливи бълъжчици, като сж запазвали себѣ си, тѣй да са каже, съ младинитъ и невинността на малкитъ си актьори. Смѣлата сатира и подигравкитъ на тия дѣтца твърдѣ са харесваше на публиката, скоро всичкитъ театра зеха да имъ подражавайтъ и доведоха своитъ сатири и пасквили до такива размѣри, каквито недостигаха тѣ, отъ времето на Аристофана и до днесъ, нито въ една отъ странитъ на Европа.

Мислимъ, че до тукъ казаното е достатъчно, за да покажимъ, колко бѣше голѣма любовта къмъ театра въ всичкитъ условия на лондонското народонаселение. Театритъ процъвтываха и талантливитъ актьори, как-

вито бѣха Едуардъ Алленъ, Ричардъ Бербеджъ и, най-сѣтне самъ Шекспиръ, живѣха въ изобилие. Напусто пуританитъ възставаха противъ тия грѣховни увѣселения и пишеха по тѣхъ цѣли трактитъ въ стихове и проза, като са опираха на язическитъ писатели и каноническитъ постановления. До 1633 година всичкитъ тѣхни преслѣдвания останаха безъ успѣхъ. Драматически писатели са наплодиха извънрѣдно много. Отъ уцѣлелия дневникъ на нѣкой си Филиппъ Генслоуъ, лихваринъ, който е давалъ пари на много отъ тогавашнитъ трупни, са вижда, че мѣжду 2591 и 1597 години отъ тогавашнитъ трупни, съ които е ималъ той работа, сж биле дадени сто и десетъ различни пиеси, а междо 1597 и 1603 годни — сто и шейсетъ пиесн. Подиръ 1597 година той е ималъ за длъжности трийсетъ драматически автори, въ тѣхното число познатий Томасъ Гейвудъ, който единъ и съ сътруницитъ си написа двесте и двайсетъ пиеси. Но отъ огромното количество, играни тогава, до насъ сж достигнали твърдъ малко, защото игранитъ пиеси тогава почти не сж са печатали, и то по простата причина: колкото по-малко ги четете публиката, съ толкозъ по-голямъ ищахъ отива тя да ги гледа въ театра. Послѣ, а именно въ 1630 година, са напечатаха съчиненията на Бенъ-Джонсона и на Шекспира и, освенъ това, въ 1630 и 1631 години са продадоха по-вече отъ четрийсетъ хилеци драматически пиеси. Охотата за четение са уголѣми и отъ тогава театра зѣ да пада. Драматическата производителностъ бѣше са особено усилила въ края на XVI столѣтие, когато Шекспиръ даде на сцената своя „Ромео“, „Венецианския Търговецъ“ и „Хенриха IV“. Това бѣше най-цвѣтущото, славно време на английския театръ. Съ каква гордостъ говори Томасъ Гейвудъ въ 1612 година, въ своята „Апология на актьоритъ“ за туй, че театралнитъ представления постыпенно изработиха грубия и чупенъ английски езикъ — това странно смѣшение на частици отъ всичкитъ европейски езици, доведоха го до такова съвършенство, и толкозъ превъсходни съчинения са явиха на него!

Трупата, въ която встѣпи Шекспиръ съ пристиганието си въ Лондонъ, бѣше най-добрата и са намираще подъ распорѣжда-

нието на Лейстера. Въ 1589 година, както казахме, тя се преименува въ кратевска. Мѣжду нейнитѣ актьори са намираха пѣколко съотечественици на Шекспира, които, навѣрно, и сж го поддѣтали при себѣ си. Ний казахме по-горѣ, че Джемсъ Бѣрбеджъ, който бѣше на чело на тѣзи трупна, една година подирѣ най-силното нападение на лорда-мера върху театритѣ, именно въ 1575 година, устрои първия неподвиженъ театръ — Блэкфрайерския. Туи здание, косто едно време бѣше манастиръ, отдавна служене за хамбаръ на дрѣхитѣ и други принадлежности на маскараднитѣ и придворни митологически процесии и представления, а главното му преимущество са състоеше въ това, че то, като са намираше задъ самата черта на Сити, неподлежеше на строгия сѣдѣ на лорда-мера и ведно съ това са намираше въ самого срѣдоточие на Лондонъ. Това близко съседство на най-любимия отъ публиката театръ, може би, и бѣше причината щото лордъ-мера да го напада не-силно отъ другитѣ. Но тоя театръ са ползоваше съ висше покровителство. Когато, въ 1589 година, два театра са затвориха поради присмивкитѣ си надъ пуританитѣ, блэкфрайерската трупа, за да отклони отъ себѣ си подобна мърка, подаде прошение, въ което предвиде, че ти никога не си е позволявала толкова силни нападения въ прѣдставленията си и са обѣща щото за напредъ напълно да са подчинява на тайния съвѣтъ. Туи прошение са запази и до сега. Шекспиръ, който веткин въ тѣзи трупа три години преди това, са подписа въ числото на другитѣ шестнайсетъ актьора. Че тѣзи трупа е напредвала, са вижда и отъ това, че въ 1593 година, тогавашния нейнъ глава, знаменития актьоръ Ричардъ Бѣрбеджъ, въздигна край лондонския мостъ още по-обширенъ театръ — „Глобусъ“, въ който играеха само лѣте. Подирѣ това намислили бѣха да преправятъ и разширятъ Блэкфрайерския театръ, но лордъ-мера и градския съвѣтъ пакъ подадоха прошение, съ което не само че не позволяваха преправянieto на театра, но молѣха съвѣтъ да са запрети представление въ него. Актьоритѣ — тѣхното дружество тогава са състоеше отъ осемъ души и Шекспиръ са подписа иѣти — актьоритѣ са притекоха къмъ своя покровителъ и за-

щитникъ, тайния съвѣтъ, като му обръщаха вниманието на обстоятелството, че тѣ вече сж изхарчили доволно пари за преправянieto на зданието, безъ което тѣ и тѣхнитѣ семейства ще бѣдѣтъ лишени презъ зимата отъ всяко сръдство за живѣние. Тайния съвѣтъ имъ разрѣши по предимену да си продължаватъ представленията, но запрети уголъмяванието на театра. Градския съвѣтъ, като видя, че нече може по никакъ начинъ да запрети ненавистния театръ или поне да го вземе подъ свое ведомство, рѣшило са бѣ да го купи! Отъ запазенитѣ записки, подадени по тоя случай на градския съвѣтъ отъ владѣтелитѣ на блэкфрайерския театръ са вижда, че Ричардъ Бѣрбеджъ оцѣнява свойтѣ дѣла въ 1000 фунта стерлинги, че дрѣхитѣ и другитѣ принадлежности на театра, които сж биле собственостъ на Шекспира, тоя последния цѣнялъ въ 500 ф. стерлинги, че на тѣхенъ дѣлъ всяка година са падало додохъ отъ театра по 133 ф. стерлинги на вѣкъго. Тѣзи сума, по сегашната цѣна на паритѣ, трѣбва да сѣчитаме иѣти по-вече. Всичката тѣзи сума, искана за театра, са простираше до 7000 ф. стерл. Поради голѣмата си скѣпота, театра неможа да бѣде откупенъ; но подирѣ пѣколко години градския съвѣтъ пакъ започна да го преслѣдва, и къмъ тоза време са отнася запазеното и до сега ниемо на графа Соугтемптона къмъ едного отъ тогавашнитѣ велможи, въ което графа ходатаѣствува за блэкфрайерското дружество отъ актьори и за „славнитѣ негови украшения — Бѣрбеджъ и Шекспиръ“.

(Въ идущия брой сѣдѣва свършѣка).

МАСКАТА НА ЧЕРВЕНАТА СМЪРТЪ (ЧЕРВЕНУША).

Изъ расказитѣ на *Едгарда Пое*.

(Продължение и край)

При всичко това, празденството бѣше весело. Вкусътъ на княза бѣше съвсемъ особенъ. Той искусно умѣеше да разпредѣля цѣтветъ и ненавиждаше модата. Въ неговия вкусъ имаше нѣщо смѣло и диво. Мнозина го земаха за лудъ. Но стигаше съ него да са повиди човѣкъ, да го послуша, за да са увѣри, че той не е полудявалъ.

По случай на празденството той самъ присъствуваше при накриването на салонитъ и ги наръждаше по своето усмотрение. По стѣнитѣ са виждаха странни, чудновати образи, които по нейде достигаха до страшно и даже до отвратително. Чини ти са че сънувашъ буднишкомъ...

Маскарадътъ е въ разгарътъ си... Но ето, по времена са чува биението на черния часовникъ въ черния салонъ. За минута всичко спира, всичко млъква, само часовника вхти. Мислитѣ истиватъ, са парализиратъ. Но вхтелило спира и веселието пакъ започва, музиката пакъ гръмва, играчитѣ пакъ са впуцатъ, освѣтени отъ цвѣтнитѣ стъкла на прозоричитѣ...

А въ источния салонъ не са показва никой, защото наближава нощта и свѣтлината прѣзъ кървавитѣ стъкла става по-червена, мрачността на погребалния накривъ—още по-ужасенъ, а черния часовникъ бие съкапъ по-гръмко и по тържественно... Всичкитѣ други салони сж пълни-пълнички съ народъ и живота въ тѣхъ кипи трѣскаво... Но ето полунощъ и часовника забива.... Музиката спрѣ, играенето спрѣ и всички овладѣ, както и напредъ, нѣкакво безпокойстие. Той пакъ ударитѣ трѣбваше да бждатъ дванайсетъ... Много мисли можаха да прелѣтятъ презъ уметѣ на пирующитѣ. Може за туй, нѣкои лица имѣха възможността да забѣлѣжатъ присѣтствието на една маска, до сега незабѣлявана отъ никого. Маската са посръцна съ шептения отъ удивление, коео скоро са обърна въ ужасъ. Разбира са трѣбваше да са неяви нѣщо необикновено за да произведе такъвъ страхъ въ такова свободно общество. Свободата на пиршеството бѣше безгранично, но туй лице, вижда са, е прѣстѣпило и тѣзи безграничностъ.

Въ сърдцето на всеки човѣкъ има струни, които немогатъ са задева безнаказано. За най разваленитѣ хора, които си играятъ съ живота и смъртъта—и за тѣхъ имавъща, съ които тѣ немогатъ да си играятъ. Всичкото общество, както са виждаше почувствува неприличieto и неделикатността на костюма на непознатия. Това бѣше висока, кокалеста фигура, отъ главата до петитѣ завита въ саванъ. Маската, паданата на лицето, твърдъ сполучливо представляваше видѣтъ на разлагающъ са трупъ. Присѣтствующитѣ, може би, биха простили

глушавата шега, ако маската непредставяваше „Червенушата“. Савантъ бѣше зацѣпанъ съ кръвъ; широкото чело и цѣлото лице бѣха покрити съ червени петна. Когато князь Просперо забѣлява маската да заминува тихо и тържественно мѣжду играющитѣ, отначало тръпна отъ ужасъ, а следъ малко кипна отъ озлобление.

— Кой е тозъ! — извика той съ дрезгавъ гласъ на заобикоилитѣ го царедворци—кой смѣда ни оскърбява съ такава святотатствена присмивка? Хванете го и му съдерете маската, за да видимъ, кого ще обѣсимъ съ изгрѣвянето на слънцето.

Сцената произлизаше въ западната, или ясно -синята стая. Думитѣ на княза ясно и гръмко са чува въ всичкитѣ седемъ салона. Музиката млъкна. Княза стоеше въ ясносинята стая окръженъ отъ побѣдпелитѣ царедворци. Отнапредъ въ тѣлната са виждаше движение по посока къмъ призрака; но той съ лежки и тържествени стѣпки са приближаваше до княза. Безумната смѣлость на маската докара панически страхъ на цѣлото общество и никой несмѣше да я хвани; а тя, като караше тѣлната да ѝ прави пакъ, мина прѣзъ всичкѣ салони безпрепятствено.

Тукъ князь Просперо са впусна подиръ маската прѣзъ всичкитѣ шестъ салона, безъ да посмѣи нѣкой да го послѣдва. Княза махаше извадения си мечъ и заплашваше отдалечения призракъ; но призрака като стигна черния салонъ спрѣ и са обърна съ лицето къмъ преслѣдователя си. Чу са пронизвающъ коститѣ писъкъ, мечтъ свѣтна и княза падна на чернитѣ постелки мъртавъ. Тѣлнава са впусна въ черния салонъ и хвана непознатия, който стоеше правъ и неподвиженъ въ сѣнката на часовника. Но ужасъ окува всички — подъ савана не са намери никакъвъ осязаемъ предметъ. Всички разбраха, че това бѣше червената смъртъ, или Червенушата.... И всичкитѣ пирующи паднаха, и всички измрѣха въ туй положение, въ което падаха. Живота на черния часовникъ са прекъсна съ живота на послѣдния отъ пирующитѣ. И пламъка на триножничитѣ угасна, и разорѣние са всели въ палата; а Червенушата распространи врѣхъ всичко своята безпредѣлна власть.

Преводъ. „И. М.“

Влиянието на естеството върху развитието на човечеството.

Превелъ Гено В. Драгайковъ.

(Отъ гдѣ?)

Какво е повлияло на човѣка да дойде до днешний прогресъ, какво го е уплътвало, какво го е довело до този прогресъ?

Человѣкъ е дѣте на естеството, дѣте, което се ржда голо и съвсемъ слабо на този свѣтъ; тѣлото на ново роденото дѣте не е покрито съ косми, които да го пазятъ отъ промѣненния на четиретѣ годишни времена и отъ променieto на температурата. Мускулитѣ му не сж тѣй силни, както на много други животни, нито краката му сж тѣй бързи, нито окоето му тѣй остро — и при всички тѣзи слаби сили, ний виждаме че човѣка е единичкий господарь на цялото естество. Да, въ човѣка има само една сила, която го е направила исполинъ въ естеството, а тѣзи негова сила е *умътъ*.

Умътъ го е довелъ до това, какъ да надвие и опитоми дивитѣ животни, какъ да си помогне противъ естественнитѣ неудобства.

Любовта да сжествува, борбата за животъ е била всекога най главний источникъ, който го е тикалъ къмъ работа и изобретение. Гладътъ неволно го е принуждавалъ да си търси въ естеството нуждната храна. А тамъ, гдѣто естеството не е давало готова храна на човѣка, той е трѣбвало да измислюва орждаи, да лови и гони звероветъ, придобитата храна по различни начини да приготвява, за да може въ сжщето време да я яде, или пъкъ да я запази за по нататѣкъ. Неудобнитѣ времена сж накарвали човѣка да си направи покривъ надъ главата, да облѣче тѣлото си съ облѣкло. При всичко, че тѣзи потребности отъ начало сж биле малки и незначителни, човѣкъ не се е грижилъ само за себѣ си, а е трѣбвало да мисли и за потомството си. А туй го е накарало да живѣй задруженъ животъ. Въ задружний животъ се е развилъ езикътъ на човѣка, появила се е нужда да украсява и кити тѣлото си, и отъ това сж се породили първитѣ симптоми на индустрията и търговията.

Тѣзи борба за животъ, любовта да

сжествува, нѣма тѣй дълбоко засадени въ сърдцето на човѣка, на всекадѣ и всекога е тикала той послѣдния къмъ дѣятелность. — И при всичко, че тѣй дълбоко е засадена тѣзи необходима потребность, ако се взрѣмъ въ всичкии свѣтъ, ще видимъ че човѣкътъ не е на всекаде достигналъ до сжщата височина. На земната повърхность виждаме при образованитѣ народи много племена, които сж много отставали въ всеко отношение отъ образуванитѣ; виждаме още и такива народи, които не сж се още нито пробудили изъ люлките на първобитното си състояние.

А какво е причината на всичко това? Гдѣ да търсимъ причинитѣ, които сж погнали нѣкои народи до най високата стѣпень на културата и образуванieto, и гдѣ да търсимъ причинитѣ, които сж противодѣйствували за развитието на нѣкои народи?

Причинитѣ на всичко това не сж далеко отъ насъ, тѣ са намиратъ въ самото естество, въ природата, която ни окржжава, която при нашето развитие ни е водила, уплътвала, като малки дѣтца. Отъ една страна естеството е принуждавало човѣкътъ да се мжи и грижи, какъ да се поддържа, а отъ друга страна го е надарила съ всичкитѣ богатства, тѣй щого не е трѣбвало да се грижи, какъ ще да задоволи най-необходимитѣ си потребности. Първото условие за развитието на човѣчеството е *богатството*. Бѣдний народъ нѣма да захване никога да размишлява върху развитието си и индустрията, защото не може да прогледя отъ мжи и грижи, какъ да запази живота си. Само тамъ, обаче може да се очаква прогресъ въ науката и индустрията, гдѣто народътъ е толкозъ богатъ, щото може да поддържа цели маси хора, които ще можтъ мирно и безъ грижа да посвѣтятъ всичкии си трудъ върху развитието и напредванieto на човѣчеството. Но за жалость всеки човѣкъ не спечелва богатството еднакво; въ едни прѣдѣли то лежи готово прѣдъ краката му, въ други трѣбва трудъ и търпеливость до гдѣто се постигне, когато въ нѣкои прѣдѣли самото естество е тѣй заградило пътятъ, щото той не може да пристъпни нито една крачка.

Въ първий случай, върху развитието на човѣка влияе самото естество. Когато

человѣка достигне до нѣкаква степенъ въ развитието си, тогазъ той може да пренесе културата си въ онези предѣли, на които до това време самото естество не е благоприятствувало да се развиятъ. Върху умственното развитие на челоѣка има прѣди всичко влияние формата на почвата, върху която той се е родилъ и отрасълъ. Съвсемъ по другъ начинъ не се развие челоѣкъ, който живѣе на широката суша, отъ колкото оня, когото провидението е тикнало на осамотенитъ острови. Брѣговитата земя съвсѣмъ друго-яче ще повлияе върху развитието на челоѣка, отъ колкото отворената равнина. Но и по равнинитъ, които се напояватъ отъ голѣми рѣки, ще се развие челоѣчески умъ съвсѣмъ друго-яче, отъ колкото въ сухитъ и непроходими пустини.

Не по малко влияние има върху развитието на челоѣка и климатътъ. Въ студенитъ климати и самото естество е бѣдно и тукъ челоѣкътъ има много по-вече мжки и затруднения отъ колкото онзи, който живѣе въ топлии климатъ. Той трѣбва да се грижи за облекло и жилище, за което хората въ топлии предѣли не мислятъ; тукъ трѣбва за него и по-вече прибавителна храна, която се добива съ по-голѣми затруднения, когато онзи, който живѣе въ топлии климатъ не се грижи за нищо защото и храната и облеклото му доставя самото естество.

Всички по опитъ най добръ знаеме, че работата влияе най благотворно върху челоѣкътъ; тя го облагородява, алыността и бездѣйствието го опропагва и унищожава въ него всеко благородно чувство и желание. Въ много предѣли отъ топлии климатъ, гдѣто челоѣкътъ не трѣбва да се грижи за облекло, гдѣто храната изобилствува и токо рѣчи пада въ устата му, тамъ челоѣкътъ е станалъ и тѣлесно и душевно тромавъ, мързеливъ. А бездѣйствието и лѣнността сж направили отъ челоѣка робъ. Историата ни учи, че робството е изникнало въ топлии климатъ. Въ съвсѣмъ студенитъ предѣли, гдѣто челоѣкътъ трѣбва безгранично да напийа силитъ си, станалъ е твърдо-лавъ и неспособенъ за по-високъ напредѣкъ.

Освѣнь влиянието на климата върху развитието на челоѣка не по малко важ-

на роль завзема и растителното и животното царство, което окръжава челоѣкътъ. На първа степенъ тука сж полезнитъ растения и животни, които сж били всекога отъ най голѣма важность за материялното богатство и умствении прогресъ въ челоѣчеството. Праотцитъ на Австралия и австралискитъ острови, сигурно е, че не би останале въ такава ниска степенъ въ развитието си, ако да имъ бѣше подарила природата нѣкое културно растение и нѣкое полезно животно да ги отгледватъ и се ползватъ отъ тѣхъ. Сжщо тѣй не би и американаца останалъ рибаръ и ловджия, ако да бѣше нашълъ на земята си по-вече полезни растения и по-голѣми животни, които да опитоми.

Околността, климата, растителното и животното царства сж дали направление на челоѣчeskото развитие, дали сж на челоѣкътъ занятие. Негоднитъ и неприятни обстоятелства сж били причината, че Австралиецътъ не се е заловилъ за никакво постоянно занятие, че и до днешенъ день е останалъ на нѣй ниската степенъ отъ развитието си. Необикновенното положение на Австралиецъ, тѣй е занимателно, щото заслужава специално да поговоримъ за него, да представимъ, до нѣти, на г-да читателитъ една културна картина за този челоѣкъ, който се намира на най ниската степенъ въ челоѣчeskото развитие. Нѣщо погорѣ стоятъ ловжийскитъ и рибарски народи въ Америка и севѣрна Азия; занятieto имъ има вече определено направление. Тѣ събирагъ и съхранявгъ ловътъ си, изнамправгъ срьдсгва, какъ по-лесно да го хващатъ, а съ това се създава въ челоѣкътъ самостоятелность въ работата и мисленieto; тѣ си правягъ вече жилища, въ които да могжтъ да се запазятъ отъ променението на времето и да скжтатъ орждията си; тѣ живягъ задружно, а съ това е положена основата на задружнии животъ. Като втора културна картина, до нѣти, ще се постараеме въ кратко да опишемъ живота на Американецътъ.

На много по-висока степенъ отъ развитието си се напратъ помадитъ, които се преселяватъ отъ едно село въ друго. Рибарѣтъ и ловджията сж диви, защото се борятъ съ диви звѣрове, а освѣнь това и съ самий челоѣкъ, който унищожава ловътъ

му. Номадитъ първи сж опитомили диви животни. Съ умното отглеждане и самия човѣкъ е станалъ по опитоменъ и по благъ; той отглежда стоката си, а съ това се умаляватъ и потребностиѣ му за поддържане животътъ си. Сжществуването му е станало много по-обезпечено, нѣма за какво да се бои отъ съплеменниците си, това го принуждава да живѣй съ тяхъ въ за-друженъ животъ; отъ това се създаватъ при номадитъ по-голѣми дружества. а и живота имъ отива по-добрѣ. Но и такъвъ животъ не трай за дълго. Хората непре-станно се преселяватъ и немислятъ за ни-що друго освѣнъ, какъ ще да задоволятъ на най необходимитѣ си потребности. Нѣма у тяхъ постоянствъ, миречъ и дѣтеленъ животъ, който би могълъ да подигне чо-вѣкътъ въ образуването му.

Слѣдва.

СТИХОТВОРЕНИЯ.

Изъ Гьоте.

Стрѣмнитъ планини
Сижтъ въвъ нощна тма.
Тихитѣ долини
Пълни сж съ мъгла;
Въ полето ѣ горъщо,
Листѣтъ не трѣпти....
Постой малко нѣщо —
Ще поспишь и ти.

П. Н. Даскаловъ.

Изъ Пушкина.

Ванхическа Пѣсень.

Що млѣкна шумътъ на веселие?
Гръмнете, вакхални припеви!
Нѣкъ здравѣятъ двѣйкитѣ млади
И младитъ жени, що назѣ обичать.
Тамъ, чашата пълно налѣйте!
Въ звѣнливото дѣно,
Въвъ гжстото вино
Завѣтния прѣстенъ хвърлете!
Нѣкъ чашитѣ вдигнемъ, нѣкъ ведно ги чук-
немъ,
Да здравеятъ Музитѣ и разума съ тяхъ!
Ти, слѣнце свѣщенно гори!

Каквото тѣзъ ламба блѣднѣе
Предъ ясниѣ възходѣ на зора-
та,

Тѣй тѣе, гаснѣе лѣжовната мѣд-
ростъ

Предъ слѣнцето безсмъртно
на умѣтъ;

Нек' слѣнцето здравѣе, нек' мракътъ
изчезне!

Сплистра. 13 Мартъ 1887 год. (5).

Пѣсень на Стареца.

Колцовъ.

Азъ ще осѣдлая
Бързото си конче,
Ще хвъркна по лѣко
Отъ сокола горски,

Прѣзъ гори, полѣни,
Въвъ страна далѣчна,
Ще стигна да върна
Милата си младостъ.

И ще се завърна,
Както преди — момѣкъ,
Па ще да залюбя
Момитѣ прекрасни!

Нѣ, уви! Пѣтъ нѣма
Кѣмъ туй — що н' се връща,
Слѣнцето отъ западъ
Нѣма да изгрѣе....

П. Н. Даскаловъ

*
**

Нѣкъ вихърътъ писка,
Нѣкъ бурята вѣе
И нѣка морето
Бучи и бѣспѣе!

Нѣка вѣлпитъ,
Страшни, пѣнисти,
Блѣскавъ свирепо
Нашата лодка,
Легка крилата.

Пуцай платната
Младий другарю!
Удрий вѣселата
Колкото можешъ
Силно въ водата!

Нѣка духътъ ни
Пада по често —
Само въ борбата,
Въ нейнитѣ мжки
Сили да черни.

Пѣсни, о, пѣсни
Дай ми ти само,
Нѣк' въ упоевѣ
Минемъ денѣтъ
Черни та грозни.

Мигъ е живота
Драгий, събирай,
Късай плодътъ му;
Съмето хвърляй
Пакъ въвъ живота.

Нѣк' вихърътъ писка,
Нѣк' бурята вѣе
И пѣка морето
Бучи и бѣспѣе!

Н. Д.

НАРОДНИ ПЪСНИ.

*Български народни пѣсни, записани въ
гр. Търново отъ Г. Н. Фичевъ.*

Имала ѝ мама имала ѝ
Една дъщеря Тодорка,
И пея мама ужени,
Привела ѝ зетя на приводъ,
Е го ѝ привела за зетя,
Най го ѝ привела за мъжа.
Баба му е трудна станала
Отъ зетя си Тодора.
Тя на Тодора думаша:
„Тодоре зетко, Тодоре!
Кждъ да дѣнимъ Тодорка,
Тодорка яловицата,
Тодорка бѣздѣтливата?
Да станишъ рано в' пондѣлникъ,
Да вирѣгнешъ руси биволи
На пива да си отидишъ,
Да изорешъ брѣзни дълбоки,
Чи Тодорка ша ти провоя
Обяда да ти донесе:
Главата да ѝ отрѣжнешъ
В' брѣзни да язаровишъ.“
Чи стана рано баба му,
Рано ми въ понеделникъ,
Наготви топла обяда.

Мама Тодорка думаша:
„Тодорке мила мамина!
Хубаво да са применишъ,
Хубаво да са натъкмишъ,
Чи възъ Тодора ша пдишъ,
Обяда да му занесешъ.
Тодорке мама, Тодорке!
Ти на Тодора да кажишъ:
Какотъ ти мама заржчала
Работа да си завършишъ“
Като Тодорка наближи,
Отъ далечъ му са ѝ засмѣла,
Отъ близо му ѝ захортувала:
„Помага ти Богъ Тодоре!
Азъ ти обяда донесохъ.
Тодоръ Тодорки думаша:
„Тодорке либе, Тодорке!
Я съдни да обядвами“.
Сѣднали и обядвали,
Стана Тодорка да върви,
Чи на Тодора думаша:
„Тодоре либи, Тодоре!
Мене ми мама заржча
Работа да си завършишъ,
Както ти ѝ мама каза.
Тодоръ Тодорки думаша:
„Тодорке либе, Тодорке!
Ти да кажишъ на мама си,
То не е моя работа,
То ѝ на мама ти работа“.
Тодорка си у тяхъ отиди.
Като я видя мама ѝ,
Тя са люто разсърди
И на Тодорка думаша:
„Ти на Тодора каза ли
Работа да си завърши?“
Тодорка мамин думаша:
„Майнольо, стара майчице!
Тодоръ ми мене каза:
То не е негова работа,
То ѝ на мама ти работа“.
Мама Тодорки думаша:
„А зими бѣли бакраци,
Чи иди в' хладни зимници!
Виното ша си приточимъ,
Виното п ракията“—
Зела е бѣли бакраци,
Чи влѣзла в' хладни зимници
Виното да си приточи,
Виното п ракията;
Мама ѝ подиръ вървешъ
И си вратата притвори.
Извади пожчи черено,

Чи ѝ главата отряза
 Като на пили Петровско,
 Като на агни Гиргъовско.
 Глава ѝ са търкаляши,
 Мокъръ ѝ языкъ хортува:
 „Майнольо стара майчице!
 Какво ти сторихъ направихъ,
 Да ми главата отряза“?
 Майка ѝ изъ врата излѣзва,
 Тодоръ въ вратника влязваши,
 Биволи вървятъ и ревятъ,
 Тодоръ баба си думаша:
 „Къдѣ е бабо Тодорка?
 Тодорка да ма посрѣшни,
 Тодорка да ми поемни“.
 Баба Тодору думаша:
 „Тодоре зетко, Тодоре!
 Ази си работа завършихъ“.
 Тодоръ са люто разсърди,
 Чи влѣзи в' хладни зимници,
 Извади ножчи черено,
 Чи са в' сърдцето прободи
 И на Тодорка думаша:
 „Я лежи Тодорке да лежимъ!
 И двама либе в' единъ гробъ,
 Чи майка ти каилъ не стана
 Ний двама да са видиме.

Иванъ на Рада думаша:
 „Чети ли Радо, чети ли,
 Колко гемии минаха?“
 Рада банку си думаша:
 „Байнольо батьо Иване!
 Четохъ ги банко, четохъ ги,
 Триста гемии минаха.
 Най-напрешната гемия
 Младо я момче караша,
 Съ мѣдепъ гавалъ свиреша,
 Гавала тихомъ говори:
 „Плувай гемийо къмъ края!
 Дано къмъ края излѣзишъ,
 Къмъ Енесъ, къмъ панаиря.
 Като на Енесъ излѣзишъ
 Армаганъ ша си накупя:
 За деветъ братя калпаки,
 За деветъ були махрами,
 За сестра желта мулия, *)
 За майка добъръ армаганъ,
 Мойтъ остри ножови
 Два ножа чърни черени;
 Сега си иде Великъ-день,

Великъ-день ъоще Гергъовъ-день,
 Армаганъ ша ѝ проводя.
 Средъ село хоро играе,
 Средъ село средъ мегдана,
 До нащи равни дворове;
 Тамъ ще момитъ излязатъ,
 Момитъ и иргенитъ.
 Момитъ хоро играятъ,
 Момитъ и иргенитъ;
 Старитъ спиръ си струватъ;
 И мама ша си излѣзи
 Хорото спиръ да струва.
 Като си мама погледни
 Момитъ вѣрни другари,
 Другари ъоще другарки,
 На умъ за мене ша ѝ доди
 У ножови ша са улови.
 Тогазъ ще мама да кажи:
 „И азъ съмъ сина имала,
 Чи го гимиджия испратихъ
 Деня и ноця по вода,
 Чими армаганъ проводилъ
 Два ножа чърни черени“.
 На умъ за мене ша ѝ доди
 У ножови ша са улови,
 Да знае мама да помни,
 Чи тя е сила имала
 И го гемиджия пратила,
 Въ сърдцето ша са удари
 С' моити остри ножови.

Кара Гьорги мамп думаша:
 „Викатъ ма мамо викатъ ма,
 Авъ ша въ Бѣлграда да ида.
 В' Бѣлградскитъ полета“.
 Мама на Гьорги думаша:
 „Ни ходи Гьорге, ни ходи!
 В' Бѣлградскитъ полета.
 Ни ставай Гьорге, ни ставай!
 На триста души войвода.
 Менъ си мама додеа
 Да пира ризи кървави
 И на байряци листови“.
 Гьорги мама си ни слуша.
 Облѣчи дрѣхы юнашки,
 Преплеши пуника бойлия,
 Запаса сабя френгия,
 Въсѣдна коня дурия,
 Право въ Бѣлграда отиди,
 В' Бѣлградскитъ полета.
 Били са що сж са били,
 Чи си Сърбия отървали.

*) Басма дѣто си вържатъ женитъ главата.

*Българска народна пѣсенъ, записана въ
гр. Пирдопъ отъ С. П. Ивановъ.*

Марко Дафини говори:
„Либѣ Дафино, Дафино,
Ща да те либѣ папуетна,
Че веке не си хубава,
Като първата година
Първата и повторната“.
Дафина Марку говори:
„Либеле Марко либеле,
Недей ме либеле папуца,
Че ми е било омразно
Въ пжтя вдовица да сръщна,
Вдовица и папуетенца,
Нѣ земи Тонка, Годора
На заслуга да ми помогне —
Тежакъ е трудъ на менъ:
Пѣтъ пецѣ тесто да меса,
Питенъ хлѣбъ да пѣча.
Немога да ся опера;
Ако ся либе опера,
Не втасвамъ да ся закърпя,
Немога да ся омня;
Ако ся либе омня,
Немога да ся оплета“.
Марко Дафина остави,
Та отиде Тонка да земе.
Дафина влезе въ градина,
Па мило, жално заплака:
„Мило си е мое цвѣтице,
Коя та е садила,
Коя ще да та разсажда“.
Свѣкрва кажи Дафини:
„Дафино снахо ле. Дафино
Не съди снахо пеплачи,
Омий си да та оплета,
Приший си касатникъ
Нарѣди си плетници
И на плетница по жълтица,
Натуряй гривни до лакътъ
Па ся хубаво премени
Съ свилено и копринено
И ся хубаво натруфи
Ковано и позлатено
И влѣзѣ въ тъмни земащи,
Та натоци вило червено,
Налѣи жълта бѣклица
Марку свадба да сръщнеме“.
Дафина свѣкрва послуша
Омѣ ся и оплетесе
И ся хубаво премени
Съ свилено и копринено,

По-вече ся натруфи
Съ ковано и позлатено
Па си юзе жълта бѣклица
Та посръщна свадбада
И младъ Марку съ невяста;
Кога я съгледа невяста
Тя на кумове продума
„Кумове стари сватове,
И деветъ млади девери,
Прощавайте говине,
Говине и много кланяне,
Нѣщо ща да ви попитамъ:
Тѣзъ ли е Марку невяста,
Па я Марко не пуца(?)
Камо ли менъ да води!
Хайде ма назадъ върнете“.

БИБЛИОГРАФИЯ.

ВАЗОВЪ И НЕГОВИТѢ СТИХОТВОРЕНИЯ.

(Продължение отъ брой 5-й)

Желаете ли да са пренесете въ 1878 година, да повърнете вѣчки ония картини, които свѣкашъ по замахванието на пѣкой могъоснически жезлъ са меняваха всѣки день — прочетете „Избавлението“ на Вазова. Ако „Препорѣцъ и Гусла“ бѣше рабско стенание, рабско проклевание и пр., „Избавлението“ е рабска радостъ, рабски „съзвизъ отъ радостъ“.

Братия! Туй страдание
Ще да са скрати,
Скорѣ ще захване
Тона да ехти!

Нѣма вече въззвация къмъ народа, нѣма вече пѣсни, съ които да са мжчи да събужда роба — топа, тоя оглушителенъ ревъ е способенъ да събуди и мъртвитъ отъ гроба, камоли заспалъ народъ! И пѣвеца са оставя вѣчъ отъ предишнитѣ си пѣлюзии, да пѣе на робитъ заспали — той въспѣва денътъ, въспѣва тоцътъ, който при всѣко изгърмиване му казва: — това е твоето и на твой народъ избавлението; той въспѣва вече дохожданието на царя, въспѣва вече дохожданието на Николай Николаевича; въспѣва той всѣка стъпка на царя, пристигването му въ Свищовъ, въ Бѣла и сѣ тѣй, както го би въспѣлъ и народа, сѣ тия радости и тия въззрение, кои-

то би чули отъ всѣки Свищовецъ или Българченинъ въ дадения моментъ. И това е то, което ни кара да наричаме Вазова пѣвецъ на тъгитѣ и радоститѣ на българския народъ, това е и, което ни кара да жалимъ толкозъ много за неговото отпадане.

Я са вслушайте въ четвъртия куплетъ на стихотворението „Николай Николаевичъ“:

Княже храбрий; Ти поведе
Тези ратници безъ брой,
Къмъ-то слава и побѣди,
Гладни за мѣсть и за бой.

Една мисль тѣхъ ги згрѣва.
Една цѣль ги движитѣхъ
И силний ти духъ ги прави
На смъртьта да глѣдатъ съ смѣхъ.

Ахъ, за нашъто избавление
Идѣтъ съ пѣсни и гърмежъ.
Майко! падни на колени!
Старче! можешъ да умрешъ

Не е ли това представителя-пълномощникъ на цѣлия народъ? Та кой може да говори тъй повѣлително, да заповѣдва тъй окончателно, увѣренъ въ неогрѣшимостъта на своята заповѣдь! кой другъ е можалъ да кажи тия страшни думи:

Майко! падни на колени!
Старче! можешъ да умрешъ!

Това сж думи, които могатъ да изричатъ само полномошникитѣ съ власть да свързватъ и развързватъ, това го казва мълкомъ избрания народенъ пѣвецъ. И по-надолу:

България та посрѣща
Отъ далеко съ цвѣтове,
И подъ твойтѣ крила праща
Буйнитѣ си синове.

Виждъ ги, тѣ сж пълни съ младостъ
Както нашитѣ гори,
На лица имъ грѣе радостъ,
Но въ душа имъ ядъ гори;

И въвъ битката опасна
Ще са борять съ ясенъ ликъ;
Че цѣлта имъ е прѣкрасна,
Както вожда имъ е великъ.

VI

Скоро въ ордитѣ поганеки
Ти ще веѣишъ страхъ и смъртъ
И орлитѣ росиянеки
Къмъ балкана ще лѣтѣтъ.

Тамъ ще найдешъ хора прости
И ужасенъ видъ таквъ,
По нивята гнили кости;

Тамъ ще видишъ мойтъ братия

*Съсъ изсѣхнали лица,
Но съ разгърнати бѣгѣя
И съсъ пламенни сърдца.
Тогасъ надъ кръвникъ уплашенъ
Съдъ направи людѣ и брѣзъ,
Бѣди като буря страшенъ,
Неумолимъ като мѣстъ!*

Княже, самъ Богъ придружава
Подвига ти тоя часъ!
На Росия ти дай слава
И свобода дай на насъ!
Та при Тунджа, Витъ и Струма
Воленъ Българинъ да трай
И дѣтето щомъ продума
Твоята слава да познай!

Тия кости, прогнили въ нивята, тия черни кърви по хълмитѣ, тия негови братѣ, които високия гостъ ще срѣщне съ изсѣхнали лица, но съ разгърнати обѣтъя и пламенни сърдца — това не сж вече грѣмотевитѣ отъ думи въ „Пр. и Гусла“, това не е вечъ цѣль, това е истината, казана не безъ ядъ и жлъчка, която са вижда въ приглашението му:

„Съдъ направи людѣ и брѣзъ,
Бѣди като буря страшенъ
Неумолимъ като Мѣстъ!“

Така говори оскърбения робъ, така говори винѣги тоя, въ чиито гърди е накинѣло вече отъ мъки и неволи, когато види възможность да си отмѣсти. И—нима невиджате вий, че пѣвеца тукъ иска мѣстъ въ името на цѣлия народъ? Да, това, въ оная минута го искаха всичкитѣ българи и... нѣкои съ по-горѣщи глави, даже и самъ го изпълниха, не само че го желяеха...

Какво да кажимъ за „Царѣтъ въ Свищовъ“? То е памѣтникъ, който немогѣтъ срути никакви вѣкове. Ний ще извлечемъ една картинка отъ туй стихотворение, макаръ че тая сбирка я има всжду и почти у всѣкого.

Възъ бѣлъ Дунавъ се протека
Новъ и чуденъ мостъ,
И Свищовъ омаянъ чака,
Чака славенъ гостъ.

По-надолу :

И въ града е всечко живо,
Сичко е на кракъ,
Всѣко сърдце е щастливо,
Всѣкий поглѣдъ—благъ

Отъ тирана, отъ злодѣятъ
Никой нѣма страхъ,
Прѣпорци се волни вѣятъ,
Кръстове по тѣхъ.

Мажбе, жени запѣхтени

Бързишкомъ вървятъ,
Моми тичатъ зачървени
И китки държатъ.

На край града едвамъ сварятъ
Съ тренетна душа,
Викъ са чува: Царьтъ, Царьтъ!
Ей го прилѣти!

Красенъ, горделивъ катъ ляндръ
Въ полски цвѣтове,
Появи се Александръ
Срѣдъ купъ книзове.

Гледитъ, гледатъ и невѣрватъ...
Младъ, голѣмъ, и старъ
Свалятъ шапки, потреперватъ
Прѣдъ сѣвернийтъ Царъ.

Сички сърдца затунтяха.
Царя приближи,
Сички очи се натѣхъ
Съ радостни сълзи.

Но пѣвеца ни рисува не само свѣтла-
та, радостна сграна на великата си картина
„Избавление“ — той ни рисува и мрач-
ниятъ ѝ страни, и всичко това размѣсено
тѣй, както е било и въ живата дѣйствител-
ность: радостъта до скръбъта; живота до
смъртъта. Такава тъмна страна е стихотво-
рението „Погребенитѣ солдати“:

Надъ ровкита имъ прѣстъ
Се никой не подсъти
Да бодне китка цвѣте,
Нито за споменъ кръстъ
Надъ тѣхнитѣ глави клѣти.

Отъ кой ли край далеченъ
Сждбата ги доведе
За бранъ и за побѣди,
Та въ тоя гробъ на вѣки
Тѣ станаха съсѣди?
Отъ кой ли небосклонъ?
Дали отъ Кавказъ славний?
Отъ стенитъ ли трѣвни,
Отъ тихиятъ ли Донъ
Съ вълни дълбоки, равни?
И може би за нихъ
Сърдца тунтятъ горещи
Съсъ грижи и съ надѣжди
Подъ нѣкой покривъ тихъ
Да плачатъ черни вѣжди. (?)
Бащата е на бой!
А майка на дѣтето
Показва югъ, небето
И шушне: „тамъ е той“,
Съ въздишка на сърдцето.

Ний сме слушали разкази за „Разва-
динитѣ въ Свищовъ“, за злобното рутение,
чупение на всичко турско, слѣдъ избѣгва-
нието на турцитѣ, слушали сме и укори,
отправени по адреса на Свищовчани по

тоя поводъ, но, пѣвеца, по поводъ на тия
укори къмъ Свищовчани си съставя едно
общо понятие за укоряванието жаждата за
мъсть на народа и, като взима защитата
на послѣдния, вика:

Пѣтъ векъ сме чакали,
Горѣхме ний за мъсть.

По-надоло:

Насъ турчина крадеше,
Той бийше ни безъ жалъ,
Лѣглата ни мърсеше
И хвърляше ни калъ.
Желалъ бихъ азъ тогава
Да видя тозъ протестъ
И глѣвъ да зачервява

Лица ви, както днесъ.

И най-сѣтне като са съзема отъ из-
тѣпленната си защита, съ въодушевление
свѣѣтва порицателитѣ на народа да му
стоплятъ душата

Съсъ пламенни слова:
Примѣръ му покажете
Чрѣзъ хубави дѣла!
Народа ще ѝ тогава
Велякъ въвъ своя гнѣвъ,
И днесъ вѣкъ ако става,
Той утръ ще с лѣвъ.

Така: Вазовъ неможеше да не знае,
или поне да не почувствува всичката пра-
вота на правилото, че „наклонноститѣ на
народитѣ, каквито и да сж тѣ, въ рѣшетѣ
на мждъръ човѣкъ, винѣги послужватъ съ
полза за сжщия тозъ народъ“. Растѣлку-
вайте вий на тоя народъ: кое е доброто,
кое злото; кадѣ и какъ да си отмѣстява

*„И днесъ вѣкъ ако става,
Той утръ ще с лѣвъ“.*

(Слѣдва).

**Педагогия I часть. Въспитание. Със-
тавилъ Стефанъ Басаричекъ. Превелъ Христо
Цаневъ. Пловдивъ, Издание и печать на
Хр. Г. Дановъ. 1887 г. Страници 173.**

Превода си г-нъ Цаневъ дава за учеб-
никъ и ръководство, т. е., да го притежа-
ватъ и тия, които са учатъ, и тия, които у-
чатъ. Да преведе тозъ, а не другъ нѣкой
трудъ по педагогията го сж накарвали, каз-
ва той, „избора на материяла, формата на
изложението и назначението на книгата“;
обстоятелството, че тоя трудъ, безъ да
билъ кратъкъ, съдържалъ качествата на
еднѣй учебникъ и безъ да билъ развлеченъ
— качествата на ръководство. Съ оговор-
ка, че книгата не била са нащърбявала,

той е направилъ нѣкои съкращения на материяла. Ний не ще разглеждаме цѣлата книга, която на мѣста блъсти съ доста нови и неизживѣли въкътъ си мисли, макаръ че, както забѣлязва единъ вѣстникъ, въ нея са забѣлязватъ доста харватизми. Ний ще се сиремъ само върху най-важния параграфъ (86) за „Средствата за народното възпитание“. „Най-важното нѣщо въ народното воспитание, казва г. педагога, е дѣтето да отрастне въ такова общество, което дѣха съ народенъ духъ и което работи за доброто на народа си. Тогава дѣтето отъ младостъ ще прѣживеа въ този духъ прѣзъ всичкитъ негови фази“. И наистина, какво по добро нѣщо отъ това, да *приготвиш* на отечеството си граждани, напосени съ народенъ духъ и ревностни да работятъ за доброто на народа си въобще? Но въпросътъ е, какъ да *приготвиш* тия граждани. До като англиеца неизучи Шекспира, Байрона, Валтеръ Скота — не е англиецъ; до като германеца не познава Шиллера, Гьоте и тѣхнитъ прѣдшественници Лессинга, Клопшона и пр. — срамъ го е да са кажи германецъ; руснакъ, който не знае Пушкина, Бѣлински, Грибоедова, Гоголя, Добролюбова и пр. — бива изложенъ на подигравкитъ на всѣкого; българинъ най-сѣтне, който не е челъ историческата на Паисия, съчиненията на Любена, пѣснитъ на Ботева, най-сѣтне стихотворенията на Вазова — такъвъ българинъ държи яко езикътъ си когато другаритъ му раскрояватъ на ширъ и на дължъ дългостта на тия български звѣзди. Инѣтъ и неможеше да бжде: тия хора, нѣкои повече, нѣкои по-малко сж представителитъ, или по-добрь казано, изразителитъ на тоя народенъ духъ, съ който иска г. педагога да напои крѣпката душа на дѣтето, тѣ сж центроветъ, които събиратъ и въ сжщото време распрѣсватъ лжчитъ на просвѣщенiето въ массата на народа, макаръ че тѣ черпятъ много нѣща и отъ самата тѣзи маса. Но кадѣ ни кара да търсимъ тоя духъ г. педагога? Послушайте, какво казва той по предмета: „Народността най-яко са държи въ массата, т. е. въ селското население, което най-много се е упазило отъ чуждото влияние. Нашия народъ чеврьсто придържа и пази народнитъ прѣдания и обичаи. За селскитъ дѣца не е опасно, че ще

се отчуждятъ отъ народния духъ; нѣ толкова по голѣмо старание трѣбва да се положи, щото градскитъ дѣца да се запазятъ отъ чуждото влияние и живо да осѣщатъ своята народностъ. Испълнението на тая задача лѣжи най-много на училището, защото родителскитъ домъ и явний животъ въ града не подпомагатъ съ достатъчна сила развитието на народната гордостъ.“

Нѣмъ събитията, които, да кажимъ въ последнитъ години, вълнуватъ цѣлото ни отечество, са огражаватъ въ дупитъ на селскитъ дѣца по-ясно и по-сѣзнателно та да могатъ въ тѣхъ по-напредъ отколкото въ градскитъ, да развиятъ народната гордостъ? А какво сж тия събития и впечатления отъ тѣхъ за дѣтцата, ако не оня вѣченъ печатъ, който не може изгладити нищо, освенъ смъртта и който винѣти вика: тозъ е българинъ, а тозъ — нѣмецъ?

Говори са за нѣкакво си чуждо влияние. Нима нѣкой човѣкъ, а камо ли народъ, може да мине безъ чуждо влияние? и нима чуждого влияние може да поврди на народния духъ? Покажете ми нѣкой народъ, който да е миналъ безъ чуждо влияние, покажете ми нѣкой човѣкъ, който да са е развилъ безъ това чуждо влияние и който въ продължение на цѣлия си животъ да не е мѣнявалъ поне нѣколко пкти настроението на умътъ си, на чувствата си, пакъ благодарение на сжщото чуждо влияние. Особено нашия народъ не е способенъ да мине безъ чуждо влияние, защото ако останеше той да чака да изживе и самъ въ себе си развие всичко, което притежаватъ днесъ другитъ народи — той трѣбва дѣсетъ пкти да умре и са съживи като народъ, и пакъ не би постигналъ много нѣщо, а стрѣмлението на народитъ е, или поне „трѣбва да бжде,“ надстигнатието единъ другиго. И туй стрѣмление у насъ го има безсѣзнателно въ массата и, по малко, или по много сѣзнателно, въ интеллигенцията.

За селскитъ дѣца не било опасно, че ще са отчуждатъ отъ *народния духъ*. Че тѣ никога и не сж пребивавали въ тоя „народенъ духъ“, не само тѣ, но и възрастнитъ. Тѣ сж народъ, тѣ сж материяла на народния духъ, но сжщинския духъ, сѣзнающия себѣ си и своето значение народенъ духъ, гений, той трѣбва да са търси

не въ массата, не въ селото, а сѣ пакъ въ гимназията, въ висшето училище, гдѣто несъзнающия себѣ си гений има възможность да направи сравнение между историята на другитѣ народи и тая на своя — само тамъ може да са търси народния духъ. Истина, има такива хора, които са възхищаватъ отъ народнитѣ исувни, отъ народнитѣ врачувания и баения, отъ народнитѣ грубости въ много отношения, но е твърдъ голѣма погрѣшка всичко това да са взима за народенъ духъ — да са желае, щото массата да си окостенѣе въ него. Разбираме възрастень въ развитието челоуѣкъ да отиде и изучи селския животъ, селскитѣ обичаи, предання и пр., но да ги изучи само за да ги знае, а не и за да живѣе по тѣхъ, да ги изучи само за да са въсползува отъ добритѣ проявления на тоя животъ, но не и самъ да са присѣдини къмъ него, да са вслуша въ чистия источникъ на езика (единственния оригиналъ, който пази массата), но само за да си обясни чѣкои нѣща въ писменния езикъ, а не и самъ да заговори по него — така разбираме да има важность и значение массата или селото. А въспитателно значение селото нѣма и не може да има, защото никога народитѣ не обичатъ да са повръщатъ назадъ, а винъги гледатъ да напредватъ. А пъкъ този напредъкъ селенина не го намира въ своето общество — той винъги го търси въ градоветѣ и именно въ гимназиитѣ, гдѣто спадали „странни предмети и елементи“.

Истинна, такъвъ видъ въспитание би послужило къмъ развиване на единъ видъ „народна гордость“, но тѣзи народна гордость, инѣкъ наричана *шовинизмъ*, ний не би желали да притежава скромния въ саомнението си българинъ.

Ний са обѣцахме да кажимъ мнѣнието си само по тозъ предметъ, и го казахме. Въобще взета, книгата, при нѣмане друга, може да послужи за добъръ учебникъ, но за да бѣде ръководство, тя трѣбва да са прекритикува хубаво отъ тоя, който ще иска да я прилага въ дѣло.

Трудове на приятелската дружина въ София. Книжка първа, София, печатница на К. Т. Кушлевъ 1887 год. стр. 46.

Хубаво начинание отъ страна на приятелската дружина, но страхъ ни е, че

деликатеснитѣ предговори, слова, лекции и пр. скоро ще умръзнатъ на читателитѣ и краката на дружината, недай Боже, ще са подкосятъ.

Като ѝ желаемъ успѣхъ, ний още повече желаемъ, щото материяла за книжкитѣ да бѣде по-малко препълненъ съ излишности и, разбира са, по-избранъ.

Впрочемъ и първата книжка може са прочете и търпеливия читателъ ще извлече отъ нея нѣколко мисли повече отъ колкото ако прочеше нѣколко бройове отъ разноразнотия „Напредъкъ“.

Судъ и расправа надъ Россией. Genève, M Elpidine, Libraire éditeur 3, Rue des Alpes, 3.

Тия отъ читателитѣ ни, които знаятъ руския езикъ можтъ съ голѣма полза да прочетѣтъ горнята книга, издадена и печатана въ Женева отъ рускитѣ емигранти. Осемъ отдѣла има книгата и всѣки отъ тѣхъ рисува по единъ особенъ типъ дѣятели на руското освободително дѣло. Въ нея читателя ще види, колко е мжно въ абсолютната държава да вирѣе истинската мисль въ лицето на най-избранната интеллигенция, и отъ друга страна, какви, наистина единични, но за туй пѣкъ силни, противници си създава абсолютизма самъ.

Нѣка прочетемъ тоя ужасенъ сѣдъ и тѣзи грозна расправа на абсолютизма надъ цѣлъ единъ народъ въ лицето на неговата интеллигенция и са прекръстимъ като отъ сръца съ най-злия духъ-мжчителъ на челоуѣчката мисль.

Въ редакцията ни са получи 2-ия (незнаемъ защо пѣма 1-ия) брой на „Стенографическия вѣстникъ“. Нашитѣ най горѣщи благопожелания на новия ни събратъ.

Ако има мжна задача за нашата журналистика, тя е. да са подвизава по стенографията, защото любителитѣ ѝ у насъ са четѣтъ на прѣсти, а стенографията е станала такова важно искусство, щото едва ли може са мина безъ нея въ какво да е позначително публично мѣсто, гдѣто живата рѣчь тече свободна, необмислена предварително. При другитѣ ползи, стенографията принася и тѣзи голѣма услуга, че порѣчитѣ на говорницитѣ, отпослъ, може да са познае всичката искренность, или неискрен

постъ на чувствата на говорившия, както и да са претегли всички нравствен материалъ на известни лица; защото много пъти думи и думици, които слушателя лесно пропуска, а говорника при всичкото си нежелание — истърва, рисуватъ цѣлия нравственъ образъ на тоя послѣдния. Не говоримъ за народнитъ пѣсни, които съ помощта на стенографията би могли да са исписватъ много по-вѣрно, отколкото до сега.

Дай Боже по-вече такива вѣстници, които да са занимаватъ специално съ нѣкой предметъ. —

ОТКРИТИЯ И НОВИНИ.

Преди нѣколко дена въ града ни, предъ правителствения домъ докараха три испочупени мраморни статуи. Тъ сж докарани отъ село Каурга, силистренско-окръжие. Ето какво ни разправятъ за тяхъ. Преди двестина години, още въ турско време, когато жителитъ — турци на селото Каурга копаели въ околността на селото, вижда са за иманье, врѣхлетели върху статуитъ, които изваждатъ — двѣтъ безъ глави и безъ крака, а третия цѣла, само безъ глава. Предполагатъ, че главитъ на статуитъ сж „отсѣчени“, отъ фанатичитъ турци. Названието нѣкъ на селото — Каурга, което, казватъ, по татарски значело „на гяурина“, дава да са разбере, че туѣ село първоначално е било населено отъ татари-преселеници преди много години. Безсъмнено, поводъ да са даде такова име на селото сж послужили нѣкои по-ясни признаци отъ нѣкога съществуващъ на мѣстото „гяурски градъ“. Не са знае по какви причини, селото са населява съ турци и сега вече нѣма нито слѣда отъ нѣкои външни признаци било на здания, било на улици и пр. Селенитъ казвали, че ако са раскопае мѣстността, има да са издирятъ още много такива статуи.

Статуята, на която липсува само главата е въ естествена величина, безъ никакви надписи на ниския и позчупенъ пиедесталъ, е особено хубаво изработена. Тя са вижда да представлява нѣкое римско божество, държащо въ двѣтъ си ръце нѣщо като жезлъ.

Другитъ двѣ статуи, сждено по дрѣхитъ, представляватъ римски войници.

Желателно е постоянната комиссия да прибира такива драгоценности, които инѣкъ лѣсно могатъ стана жертва на невѣждия делиорманецъ, който неще му помисли много като отсѣче мраморната глава за да си притисне съ нея пипереницата...

Тѣкмо когато послѣдната кола на списанието ни бѣше подъ печатъ донесоха и главата, по вѣдимому на голѣмата статуя, за която по-горѣ говорихме. Тя, главата, представлява мждъръ, бѣлобладъ, съ къдрави коси на главата, старецъ. Малката площадка предъ правителствения домъ по тозъ начинъ представлява единъ малкъ, подъ открито небе, музеумъ, толкозъ повече, че и камъка отъ склада, за който бѣхме говорили въ единъ отъ по-предшнитъ си бройове, са искара на сжщата площадка и сега е достъпенъ на любозитството на публиката.

Отъ своя страна ний неможемъ, освѣнъ да благодаримъ на г-на окръжний управителъ както и на г-на околийский началникъ, който, както са вижда, посрѣдъ твърдъ сложната си служба незааравятъ и за прибиранieto на такива скъпоцѣнни за историята старини. Казватъ, че г. околийский началникъ са распорѣдилъ изъ околията си, щото гдѣто са намерятъ такива старини, да са доставятъ въ управлението му. Примѣрътъ му навѣрно ще послѣдватъ и всичкитъ други начальници въ чинто околии са окажатъ таквизъ страни.

Редакцията.

МѢСТНА ЛѢТОПИСЪ. Бѣлѣжки по бунта въ Силистра.

(Продължение отъ бр. 8-й)

Кадъ обидѣ. Градътъ пакъ въ цѣль, Научавамъ са, че револвера игралъ роляята на „указъ“; слухове, че крайдунавскитъ градове всички сж възстанали и отъ туѣ единъ видъ окуражавание на гражданитъ поне, защото нѣма са бий градътъ. Младежитъ разсѣватъ тѣзи лѣжа и всяватъ истината, че иди войска не на помощъ Кръстеву, аза даго накажи. Прибавя са още, че тая войска иди въ три колони: откъмъ Караорманъ, Афлатаръ-Калипетрово и Айдемиръ: първитъ отъ Варна, вторитъ отъ Шуменъ, а третитъ отъ Руссе.

18-й Февруарий. Трима младежи заранѣта са намиратъ и размѣняватъ тоя разговоръ, приблизително:

— 1. Какво да са прави?

— 2. Какво може?

— 3. Каквото намислимъ.

— 1. Я нѣкое възвайниче ала Викторъ-Хюго. . . .

— 2. Харно. Идете си. Ще дойдѣ съ него у В-ви.

Тѣ си отидоха. Възванието са пригответи, по бѣше дълго, а печатници, при иманіе, нѣма! Да са преписва съ приправенъ ржкописъ бѣше мѣчно, а съ обикновенъ — опасно та и нѣмаше време. Впрочемъ пакъ са направиха нѣкои опити, които потвърдиха невъзможността. Макаръ неиспълнило назначението си, ний тукъ даваме пълния текстъ на туй възвание, което ще послужи поне като несполученъ опитъ да са направи нѣщо:

ВЪЗВАНІЕ!

№ 1.

Двама глупци поискаха да откъснатъ градътъ Силистра отъ общото ни отечество България.

Съраждане!

Ще допуснете ли да са подиграватъ съ васъ така? Силистра да бѣде откъпена отъ другитѣ градове на България! Кое е тогава вашето отечество? Лъжатъ като казватъ че сѣ възтанали и други градове; скоро ще загърми отъ Меджидие Табия топътъ на България и двамата трима глупци ще уфератъ: Вий кадѣ ще отидете тогава? Ще ги последвате ли? Ще оставите ли синовитѣ си да станатъ жертва на глупавитѣ планове на нѣколко души?

Покажете на свѣтътъ, че и въ вашитѣ жили тече кръвъ: нѣка загърми църковната камбана, нѣка затракатъ кенедитѣ на дюгнитѣ и нѣка всички отидемъ и съ единъ залпъ попитаме царетѣ на казармата: какво имъ са иска?

Войници!

Нима вий не сте хора? Нима вий сте само пушки, безъ сърца, безъ душа и безъ умъ? Невиждате ли че правите престѣпление? Невиждате ли, че сутрѣ ще ви накаратъ да убивате — кого? — братята си, а може би и бацитѣ си! За туй ли сте оставили вий лозята си, дюгнитѣ си, за да служитѣ на двама трима души на дертьоветѣ имъ? За туй ли служите вий, или за да пазите отечеството си отъ външни врагове! Доло подкупницитѣ! Да живѣе България, която побѣди при Сливница, Драгоманъ и Пиротъ! Вържете изменницитѣ и имъ са насмейте на глупостта!

Запасни!

Кадѣ сте са затичали? Нѣма ли мозъкъ въ главитѣ ви? Трѣбата, която ви вика не е българ-

ска — тя е хайдунска! На мѣстѣта си! Вий не сте разбойническа тайфа — вий сте героитѣ на Сливница, Драгоманъ и Пиротъ: оставете глупцитѣ да сърбатъ туй, което сѣ надробгли — скоро топътъ на България ще заѣхти отъ върхътъ на Меджидие Табия; идете и посрѣщете посылитѣ на тоя топъ съ пѣсли, а не съ куршуми.

Жени!

Гдѣ ви сѣ кобилицитѣ и точилкитѣ да поупалитѣ мѣкитѣ мѣста на тия школици? Мислите, тѣ сѣ голѣмици — не! Тѣ сѣ невъзможни баби: изгонете ги съ хукание изъ улилитѣ на градътъ си!

Дитѣ!

Хукайте подиръ тия мустакати момчети, които ви отнеха игралата — смѣйте имъ са изъ пѣтищата!

Офицери!

Ахъ, нещастници! Нима вий сте автомати? машини? Кадѣ водите тия нещастници? Кадѣ отивате сами вий!

Кѣй между васъ ще заеме мѣстото на Гарибальди? Кой на Дантона? Кой на Робеспьера? Вързайте да съберете лагритѣ на тия герои а не трънитѣ на предатели! Вързайте, нѣма по сгодно време! Вързайте!

Който стои на страна е еднакво предателъ!

Да живѣе България! Заплювки на предателитѣ — заплювки а не наказание, което тѣ незаслужватъ!

Силистра, на 18 февруарий 1887 г.

Отъ комитата „Синове на България“.

Заранта на 18 бѣше тихо, т. е. толкозъ, колкото и вчера. Кадѣ обѣдъ изъ цѣлия градъ са растичаха войницитѣ и всичко събрано отъ запаснитѣ и милицията влѣзе въ дѣйствиe: да готвятъ съпротивление на приближающия „неприятелъ“ (милицията зае караулитѣ изъ градътъ). Пазарѣтъ затворенъ: тукъ таме по едни отворени врата. Намерили възбудено съствояние, нѣколкото млади зеха да агитиратъ гдѣто можеха да са приближатъ. Намисли са да са напечататъ поне два рѣда за наченване съпротивлението. Печатаръ са намери: подъ разни страхове, на самата главна улица едѣва са напечата слѣдующето възвание:

ВЪЗВАНІЕ

№ 1.

Граждани, войници, солдати и офицери!

Трима (погрѣшно туренъ членѣтъ „та“ ред.) гладници искатъ да разбъркатъ цѣла България.

Ще ги слѣдвате ли?

Българската войска съ кавалерията и артилерията иди!

Вържете тия гладници и отворете градътъ си за българската войска.

Отъ комитата „Синове на България“.

Когато туй въззвание са береше отъ братътъ на едного отъ главнитъ бунтовници, диктувано отъ единъ, комуто вчера на сила са навързваше „довъренность“; когато колелото са въртеше отъ единъ учителъ, а вратата са пазеше отъ втория, комуто вчера тѣй сжщо на сила са навързваше „довъренностьта“ на Кръстева — въ туй време тоя послѣдния, на край градътъ, до болницата, бѣше свикалъ населението съ телалъ и му искаше съвѣти предъ видъ приближающата войска. За да възбуди въ апатичното туй население войнственностъ и куражъ, (горкия!) той отъ високото на трибуната му показалъ една пашка и една пушка, отнети отъ единъ кавалеристъ „хванатъ робъ“ съ думитъ: „това е ссечелено, господа, съ вашъ потъ, съ вашъ трудъ, и т. н. — това е ваша слава и пр. и пр.“ Той, казватъ, нѣколко пкти поканилъ гражданитъ да си даждъ свободно мнѣнието (Кръстевъ, въобще, искаше да постъпва кавалерски, но не виждаше дребнавостта въ общността на дѣйствиата си), но никой нищо не му отговорилъ. Проводи са депутация отъ граждани да води „переговори“. Но тѣ са върнаха съ ироническия отговоръ: „кажете имъ да са чистятъ докжтъ Дунава е замръзналъ, а то..“

Вечерта. Едного сиромаша заведоха 4 солдати въ казармата. Казватъ, Кръстевъ го заплашвалъ съ револверъ да обади отъ гдѣ е взелъ намереното у него „червено възвание“, което са прѣскаше, както го изискваха обстоятелствата: или са испущаше, или го намираха по джобоветѣ си, или оставено по кафенетата.

19 Февруарий. Въ 4 часътъ сутрентъ са зае телеграфа; горкитъ войници! какъ са бѣха изпоисплашили! По-вечето отъ тѣхъ още презъ нощта бѣха напустнали позицитъ си отъ Меджидие и различни други табии и бѣха са присѣдинили къмъ идущата войска. Отъ западната страна на градътъ настъпватъ войскитъ, а отъ источната, къмъ романската граница бѣгатъ виновницитъ на толкозъ бѣдствия и безпокойства. Само Кръстевъ и Арнаудовъ (капитани) останаха нѣколко врѣме до самата граница (100-на раскрача отъ околитъ на градътъ) съ една рота, на която болния фелдфебель бѣше проводилъ да иска позволение щото съ друга една рота (пѣтата,

размѣсена съ войници и отъ други роти) да иди и отърве другаритъ си отъ погибель. Подиръ $1\frac{1}{2}$ часъ желанието на фелдфебеля са испълни: ротата отиде, погна дружинния си командиръ, който тѣкмо шо са прощавалъ съ безкомандната 6-та рота на кап. Арнаудова и го убива, както припускаше на коня.

Казватъ, че ожесточението на войницитъ противъ него било слѣдствие на измамата, че тѣ дѣйствуватъ не противъ регентитъ и тѣхното правителство, а противъ мѣстнитъ власти, които вършели нѣща, противъ закона и помимо волята на централното правителство.

Като младъ момъкъ, който можеше да принесе немалки услуги на отечеството си, ний съжеляваме Кръстева; но като държавенъ престжнникъ (сѣзнателно, или безсѣзнателно — това е безразлично) ний не можемъ, освѣнтъ, ведно съ законитъ на страната, да го нарѣчемъ: „предателъ на отечеството си“. А кой да е членъ на общественното тѣло, щомъ той е вредентъ, разумния сждия го отсича и хвърля, въ полза на цѣлото тѣло.

ОБЯВЛЕНИЯ.

„ЗОРЪ“

НА

БЪЛГАРСКАТА ИНДУСТРИЯ.

МЕДИЦИНСКИ САПУНЪ ОТЪ ГУДРОНЪ

НА

ХР. СЯРОВЪ СОФІЯ.

Обръщаме вниманието на почитаемата публика върху слѣдующитъ отзиви:

„Съ това удостоверявамъ, че употребения, въ нѣколко случая полуастра екзема на рѣцетѣ и лицето, катраняний сапунъ (savon de Goudron) отъ фабриката на г. Христа Сяровъ, помогна твърдѣ бързо и се излѣкуваха само отъ това срѣдство“. *Д. Молловъ* д-ръ на Медицината.

„Долоподписанный д-ръ на медицината, който имахъ случай самъ да употребявамъ сапунътъ съ катранъ, работентъ отъ г-на Хр. Сярова въ София, и да слѣдя за неговото дѣйствие у мнозина мои клиенти, считамъ за приятна длъжностъ да удостоверя, че този сапунъ съставентъ по най точнитъ трѣбования на химията и на хигиената, дѣйствува твърдѣ успѣшно върху разни хронически осипи на кожата, като екзема, лишен и прочие.

Освѣнтъ това той умегчава лѣсно и бързо кожата, и за това неговото употребление като

сапунъ за миење рѣцетъ и лицето неможе освѣтъ да се препорѣча за катадневния тоалетъ.

Д-ръ Л. Золотовичъ Соф. Град. Докторъ.
Господину Хр. Сярову.

„Приятно ми е да ви съобща, че вашитѣ мене за опитване испратени разни тоалетни и лѣчебни сапуни въ нищо не отетживатъ на западно европейскитѣ и се стличаватъ, съ приятна мѣрисъ, форма, лѣко запѣняване и най-важното, защото държатъ епидермата (кожата) гладка и мѣка, — преимущество, което рѣдко ва срѣща даже и въ подобни западно-европейски сапуни.

Особенно внимание заслужватъ вашитѣ карболови и катранени глицеринени сапуни: първитѣ сѣ едно добро срѣдство за дезинфициране рѣцетъ отъ разни нечистотий, миризми, вредни заразителни вещества и под.б. Катранения же сапунъ, твърдъ леснѣ омѣкчава закоравелитѣ (болѣзнени) продукти на кожата разни акцеми, псориазични ерузии, лишеи, пѣпки, даже и мѣки брадавички и пр. при цѣлѣсообразното имъ употребление и, азъ го прѣпорѣчвамъ всѣкому, особено же въ удобно присобими случаи“.

София 18 Марта 1887 г. *Д-ръ Шишмановъ,*
Господину Сярову.

„Употрѣблението на вашитѣ сапуни мя до толко задоволи, щото съмъ се зарѣклъ да не купувамъ и предписвамъ странни сапуни до тогава до когато въ България се правятъ сапуни Гудроновия и карболовия съмъ особно намѣрилъ полѣзни за лишеи и напуквания по лицето и рѣцетъ. Въ два случая гудроновия е очистилъ рѣцетъ на страдалци отъ двѣ години отъ постоянни рани и пукания на рѣцетъ. Сега рѣцетъ имъ ся гладки и мѣки“.

Лѣкаръ на желѣзницата Царибродъ-София-Вакарелъ и на Израилското Общество въ София и пр.

София 10 Мартъ 1887 г. *Д-ръ Матичевъ.*

— Много съжеляваме, че тоя сапунъ, освенъ като потвърденъ за доброкачественъ отъ четирма столични лѣкари и удостоенъ съ два златни медала отъ двѣ ромѣнски изложения, но още и като първо мѣстно отъ тоя родъ произведение, не е распространенъ и въ нашия край.

За да запознаемъ почитаемитѣ силистренски, както и отъ други градове на источната частъ на княжество, търговци съ това мѣстно и при това, доброкачественно произведение, ний обнародваме обявлението на фабриката безплатно.
Редакцията.

ИЗЛЪЗОХА ОТЪ ПЕЧАТЪ

Съчиненията на Любена Каравеловъ, томъ второй. Повѣсти и разкази. Издава съпругата му Л. Н. Каравелова. Подъ редакцията на З. Стояновъ. Руссе печатница на Л. Н. Каравелова и С-іе 1887 год. стр. 238. Цѣна 2, 50 лева неподвързана. а подвързана 3, 50 лева. Съдържа: 1) Българе отъ старо врѣме. 2) Войвода и 3) Дойчо.

ОТЪ СИЛИСТР. ОХРАНИТ. КОМИТЕТЪ „САМОЗАЩИТА“ ИЗВѢСТИЕ.

Приематъ са спомоществатели на
В. „САМОЗАЩИТА“.

Излиза всѣка сѣбота по формата, на сп. „Мисль“ въ 4 стр.

Цѣната му за година е само 4 лѣва, за 1/2 година 2 лѣва и за 1/4 година 1 лѣвъ.

НЕОТСТЪПНО ПРАВИЛО:

Безъ прѣдплата нѣма вѣстникъ.

Статии безъ подписъ, или противни на цѣлта на вѣстника, не са приематъ.

Умоляватъ са всички ония господа, до които сме испратили отъ вѣстника, да са погрижатъ за распространieto му. С.О.Х.С.

ОТЪ РЕДАКЦИЯТА И АДМИНИСТРАЦИЯТА. на списанието „Мисль“.

Благодаримъ на всичкитѣ си г. г. абонати, които чуха послѣдния ни позивъ и са втекоха съ внасенieto на абонамента си защото въ края на годината сме крайно унужтенино разносикитѣ за списанието, толкозъ по-вече че приближава срока да са приготвятъ и премитѣ на настоятелитѣ.

Надѣваме са, че позивитѣ ни и тозъ пѣтъ ще бѣда съслушанъ отъ благосклонитѣ ни абонати.

ОБЯВЛЕНИЕ.

Приематъ са спомоществования на ежемѣсечното политическото и литературно списание.

„ОВЩЕЕ ДѢЛО“.
(„La Cause Générale“).

Издавано въ Женева (Швейцария).

Спомоществованията са приематъ въ началото на всѣки мѣсець.

Цѣна за година 12 лѣва златни.

Адреса: „Librairie M. Elpidine, Rue des Alpes, 3, à Geneve“.

ОБЯВЛЕНИЕ.

Въ Печатницата на П. Л. Арнаудовъ се намира напечатанъ за продажъ „Бюджетъ на Силистренското Градско Общинско управление за 1887 год. „Желающитѣ да си купятъ да се отнесътъ до печатницата.

Силистра, 10 Априль день 1887 година

ОБЯВЛЕНИЕ.

ВЕЧЕ СЕ ТУ ИПОДЪПЕЧАТЪ:
историята на отпаданieto на нидерландскитѣ отъ испанското владичество“.

отъ П. П. Иллера.
Преведена отъ Ив. Д-ва.

Книгата, която ще излъзе отъ 22 до 25 печатни коли, на 8-ми, ще струва само 3 лѣва.

Който запиши 10 спомощ. и внесе стойността слѣдъ получаванieto на книгитѣ, една отъ тѣхъ ще има даромъ.

Който отъ абонатитѣ на „Мисль“ желаятъ, могатъ да заявятъ и при всѣки брой ще имъ са испращатъ извѣститѣ коли отъ книгата.

ИСКАНИЯТА ДА СЯ АДРЕСУВАТЪ ДО РЕДАКЦИЯТА НА СПИС. „МИСЛЬ“ ВЪ СИЛИСТРА.